

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 15 (2008)

Έκθεση πεπραγμένων κέντρου μικρασιατικών σπουδών: 1998-2007

Σταύρος Θ. Ανεστίδης

doi: [10.12681/deltiokms.275](https://doi.org/10.12681/deltiokms.275)

Copyright © 2015, Σταύρος Θ. Ανεστίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Ανεστίδης Σ. Θ. (2008). Έκθεση πεπραγμένων κέντρου μικρασιατικών σπουδών: 1998-2007. *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 15, 481–528. <https://doi.org/10.12681/deltiokms.275>

XPONIKA

ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ
ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
1998-2007*

1. Προλογικά

Ἡ παρούσα ἔκθεση παρουσιάζει σὲ ἄδρες γραμμὲς τὸ ἔργο πὺ τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν κατάφερε, μέσα στὰ ὅρια τῶν δυνατοτήτων του, νὰ ἐπιτελέσει στὴ δεκαετία 1998-2007. Τὴ χρονικὴ αὐτὴ περίοδο συνέβη καὶ ἡ ἀποχώρηση τοῦ καθηγητῆ Πασχάλη Μ. Κιτρομηλίδη ἀπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ Ἰδρυμάτος μετὰ τὴν ἐκλογή του στὴ θέση τοῦ διευθυντῆ τοῦ Ἰνστιτούτου Νεοελληνικῶν Ἑρευνῶν τὸ 2000. Ὁ Π. Μ. Κιτρομηλίδης διηύθυνε τὸ ΚΜΣ ἀπὸ τὸ 1980 καὶ στὴν εἰκοσαετία αὐτὴ τὸ Ἰδρυμα ἀποκαταστάθηκε στὴ συνείδηση τῆς ἐπιστημονικῆς κοινότητος ὡς μία ἐρευνητικὴ ἐστία πὺ ὑπηρετεῖ τὶς μικρασιατικὲς σπουδὲς μὲ συναίσθηση εὐθύνης καὶ ἐπίγνωση τῶν προδιαγραφῶν τῆς ἐμβριθοῦς ἔρευνας. Τὸ *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν*, τὸ ὁποῖο παρέλαβε ὁ καθηγητῆς Κιτρομηλίδης ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο προκάτοχό του Φώτη Ἀποστολόπουλο στὸν 2ο τόμο του, φθάνει μὲ τὸν παρόντα στὸν 15ο. Τὸ *Δελτίο* ἀξιολογεῖται ἤδη στοὺς κύκλους τῆς διεθνοῦς ἔρευνας τόσο τῶν νεοελληνικῶν θεμάτων ὅσο καὶ τῶν μεσανατολικῶν σπουδῶν ὡς τὸ ἐπιστημονικὸ ὄργανο προαγωγῆς τῆς μικρασιολογικῆς γνώσης. Τὸ εἰδικὸ βᾶρος τῆς παρουσίας καὶ θητείας τοῦ Πασχάλη Κιτρομηλίδη στὸ Ἰδρυμα τῶν Μέλπως καὶ Ὀκταβίου Μερλιέ πιστοποιεῖται στὶς σελίδες τοῦ παρόντος ἀπολογισμοῦ, ὅπου καὶ καταγράφεται ἡ ἐκδήλωση πὺ ἔγινε τὸ 2003 πρὸς τιμὴν του. Ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ μέσα ἀπὸ τὸ παρὸν κείμενο νὰ ἀποτίσω τὸν προσήκοντα φόρο εὐγνωμοσύνης γιὰ ὅσα μοῦ προσέφερε ἡ μαθητεία μου κοντὰ του στὸ ΚΜΣ ἀπὸ τὸ 1994. Στὴν προσπάθειά μου νὰ ὑπηρετήσω ἀπὸ ἐπιτελικὴ θέση τὸ Ἰδρυμα ἀπὸ τὸ 2002, ἡ μαθητεία μου αὐτὴ κατέστη οὐσιῶδες ἐφόδιο, ἐνῶ τὸ ἔργο του στὴ διεύθυνση μὲ ὅλα τὰ γνωρι-

---

* Ἡ Ἐκθεση Πεπραγμένων τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν συντάχθηκε ἀπὸ τὸν Σταθρο Θ. Ἀνεσιδῆ.

σηματα και τὰ χαρίσματα τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ συγγραφικῆς του συμβολῆς ἀποτελοῦν πηγὴ ἔμπνευσης καὶ παραδειγματισμοῦ.

Δυστυχῶς κατὰ τὴν ὑπὸ ἀνασκόπηση περίοδο τὸ *desideratum* τῆς οἰκονομικῆς αὐτάρκειας δὲν πραγματοποιήθηκε. Τὸ ἄρμόδιο Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ, παρὰ τὶς συνεχεῖς ἐκκλήσεις, οὐδέποτε ἐπέδειξε τὴ βούληση καὶ τὴν πρόθεση νὰ ἀνταποκριθεῖ στὶς ὑποχρεώσεις πού ἐπιβάλλει ὁ ρόλος του ὡς ἐποπτεύουσας ἀρχῆς. Εὐτυχῶς πού στὰ δύσκολα αὐτὰ χρόνια χορηγοὶ ἀπὸ τὸν ἰδιωτικὸ τομέα ἀποδείχθηκαν οἱ πραγματικοὶ ἀντιλήπτορες τῆς ἐθνικῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἰδρυμάτος μας. Ἔτσι, χάρις στὴ δική τους γενναιοδωρία συνεχίσθηκε, χωρὶς δραματικὴ περιστολή, τὸ πρόγραμμα τῶν ἐκδόσεων καὶ παράλληλα κατέστη δυνατὴ ἡ συντήρηση καὶ ἡ ἀνακαίνιση τοῦ οἰκήματος. Οἱ σελίδες τοῦ χρονικοῦ αὐτοῦ καταγράφουν ἐπίσης τὴν ἔνταξη τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν στὸ ἐπιχειρησιακὸ πρόγραμμα τῆς Κοινωνίας τῆς Πληροφορίας. Χάρις στὸ πρόγραμμα αὐτό, τὸ ἀνυπολόγιστης ἀξίας Ἄρχεῖο Προφορικῆς Παράδοσης (ΑΠΠ) ἀποκτὰ πλέον ψηφιακὴ ὑπόσταση καὶ διαδίκτυακὴ προβολή. Ἡ ἐνσωμάτωση τῆς τεκμηρίωσης πού προσφέρει τὸ ΚΜΣ – τόσο μὲ τὸν ἀρχεῖακὸ ὅσο καὶ μὲ τὸν βιβλιογραφικὸ του πλοῦτο – στὰ σύγχρονα ἐργαλεῖα καὶ μεθοδολογικὰ πρότυπα τῆς διαχείρισης τῆς γνώσης, ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τὸ πιὸ αἰσιόδοξα στοιχεῖα τοῦ παρόντος ἀπολογισμοῦ. Αἰσιόδοξο μήνυμα ἀποτελεῖ βεβαίως καὶ ἡ ἔμπρακτὴ ὑποστήριξη τῶν ἰδιωτῶν χορηγῶν πού περιβάλλουν τὸ Ἰδρυμά μας μὲ τὴ μέριμνα καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη τους σὲ πείσμα τῆς ἀπούσας πολιτείας. Αὐτὴ ἡ ὑποστήριξη μᾶς παρέχει δυνάμει καὶ τὴ δυνατότητα ἀνανέωσης τοῦ ἐπιστημονικοῦ δυναμικοῦ, ἐφόσον δυστυχῶς ἡ συνταξιοδότηση ἐπέρχεται ἀναπόφευκτα γιὰ καλοὺς συναδέλφους πού ὑπηρέτησαν τὸ ΚΜΣ ἐπὶ σειρά ἐτῶν. Ἔτσι θὰ εἴμαστε σὲ θέση νὰ τηρήσουμε καὶ αὐτὸ πού ἀποτελοῦσε πάντοτε ἐπιδίωξη καὶ μέλημα τοῦ Ἰδρυμάτος: νὰ λειτουργήσῃ δηλαδὴ ὡς φυτώριο καὶ ὡς κυνέλη ἐκπαίδευσης καὶ κατάρτισης νέων ἱστορικῶν πού θὰ θεραπεύουν τὴ μικρασιολογία μὲ τὸ ἦθος τῆς ἐπιστήμης καὶ τὸ ὕφος τοῦ ἐπιστημονικοῦ λόγου πού ἐδῶ καὶ δεκαετίες διέπουν καὶ χαρακτηρίζουν τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν.

2. Διοικητικὸ Συμβούλιο

Φορέας τῆς νομικῆς προσωπικότητας τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν καὶ ἀνάδοχος τοῦ πνευματικοῦ κληροδοτήματος τῶν ἰδρυτῶν Μέλπως καὶ Ὀκταβίου Μερλίε εἶναι τὸ δωδεκαμελὲς Διοικητικὸ Συμβούλιο τοῦ Ἰδρυμάτος, στὸ ὁποῖο ἀπόκεινται ὅλες οἱ ἀρμοδιότητες σὲ σχέση μὲ τὴ λήψη τῶν

αποφάσεων που αφορούν τη λειτουργία και τον προγραμματισμό του Κέντρου. Το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών ευτύχησε, κατά την πεντηκονταετή σχεδόν περίοδο που διέρρευσε από της νομικής συστάσεώς του ως προσώπου ιδιωτικού δικαίου, να συγκαταριθμηθεί μεταξύ των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου κορυφαίες προσωπικότητες του επιστημονικού και κοινωνικού βίου αλλά και της δημόσιας ζωής του τόπου. Η παρουσία τους προσέδωσε βαρύτητα και σοβαρότητα στη νομική προσωπικότητα του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών και αποτέλεσε έγγυση για την επιβίωση του Ίδρυματος εν μέσω συχνά αντίξων συνθηκών. Μεγίστης σημασίας για τη διασφάλιση της έγκυρότητας του επιστημονικού έργου του Κέντρου υπήρξε η συμμετοχή στο Διοικητικό Συμβούλιο των κατά τεκμήριον απολύτως αρμοδίων ειδικών που διαθέτει ο ακαδημαϊκός κόσμος της χώρας, οι οποίοι αποτελούν προσωπικότητες πράγματι διεθνούς έμβλειας και ακτινοβολίας. Στην παρουσία τους και στην επιστημονική τους καθοδήγηση όφειλεται το αξιοζήλευτο επίπεδο του επιστημονικού έργου του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, που αναγνωρίζεται και λειτουργεί με έγκυρότητα στον διεθνή επιστημονικό διάλογο.

Στη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου στις 20 Μαρτίου 1998 ο καθηγητής κ. Θεόδωρος Κουλουμπής υπέβαλε την παραίτησή του λόγω άνειλημμένων υποχρεώσεων.

Στις 4 Αυγούστου 2000 το Διοικητικό Συμβούλιο υπέστη δεινό πλήγμα με τον θάνατο του ακαδημαϊκού Άριστόβουλου Μάνεση, κορυφαίου συνταγματολόγου, ο οποίος με το έργο και τη σκέψη του σφράγισε τη συνταγματική πορεία της χώρας και τις επιλογές της ελληνικής κοινωνίας. Ο Άριστόβουλος Μάνεσης υπήρξε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου από το 1990 και η παρουσία του στο Ίδρυμα, ειδικότερα δέ στην Έπιτροπή Επιστημονικού Προγραμματισμού, υπήρξε ιδιαίτερα πλούσια και ουσιαστική.

Στη συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 2002 ο καθηγητής κ. Νίκος Άλιβιζάτος υπέβαλε την παραίτησή του θεωρώντας ότι δεν μπορεί να ανταποκριθεί με έπαρκα στα καθήκοντά του λόγω των πολλών υποχρεώσεών του στο Πανεπιστήμιο.

Δυστυχώς κατά την υπό ανασκόπηση περίοδο δύο ακόμα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου υπέβαλαν την παραίτησή τους για λόγους αντιζημινοκούς. Στη συνεδρίαση της 12ης Δεκεμβρίου 2005 υπεβλήθη η παραίτηση του Β' Άντιπροέδρου Όδυσσέα Λαμφίδη, για λόγους υγείας, και στη συνεδρίαση της 11ης Δεκεμβρίου 2006 έγινε δεκτή η παραίτηση της καθηγήτριας κυρίας Έλισάβετ Ζαχαριάδου. Η κυρία Ζαχαριάδου, μετά την πολυετή και

σημαντική συμβολή της στις εργασίες του Διοικητικού Συμβουλίου, αποφάσισε να παραιτηθεί λόγω της συχνής της απουσίας στο εξωτερικό.

Οι προαναφερθείσες αποχωρήσεις αποστέρησαν το Διοικητικό Συμβούλιο και το Ίδρυμα των υπηρεσιών σημαντικών μελών του, τα όποια το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών ευγνωμονεί για τη μεγάλη προσφορά τους στην επιτέλεση της αποστολής του.

Σε πλήρωση των κενών θέσεων εξελέγησαν ως νέα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου: ο Προϊστάμενος του Μουσικού Λαογραφικού Ἀρχείου διακεκριμένος μουσικολόγος κ. Μάρκος Φ. Δραγούμης, ὁ ἀκαδημαϊκὸς Κώστας Κριμπᾶς, κορυφαία μορφή στον χώρο των βιολογικών επιστημών και της ιστορίας της επιστήμης, ἡ μικρασιατικῆς καταγωγῆς κυρία Ἐβίτα Ἀράπογλου, διακεκριμένη ἱστορικός τῆς τέχνης, και ὁ διευθυντῆς τοῦ Κέντρου Ἑλληνικῆς και Ρωμαϊκῆς Ἀρχαιότητος τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἑρευνῶν διακεκριμένος ἱστορικός κ. Μιλτιάδης Χατζόπουλος.

Συνθέσεις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου

1998-2000 (Συνεδρίαση Δ.Σ. 28.11.1997)

Πρόεδρος	Μιχαήλ Β. Σακελλαρίου
Ἀντιπρόεδροι	Βασίλειος Βλ. Σφυρόερας και Ὀδυσσεᾶς Λαμφίδης
Γεν. Γραμματέας	Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης
Ταμίας	Νίκος Ἀλφιζάτος
Σύμβουλοι	Θάνος Βερέμης
	Γεώργιος Δαβίδ
	Ἐλισάβετ Ζαχαριάδου
	Λούλα Ἐρρίκου Κέρτσιωφ
	Θεόδωρος Κουλουμπῆς
	Ἀριστόβουλος Μάνεσης
	Χρήστος Πατρινέλης

Σημ. Στὴ συνεδρίαση τοῦ Δ.Σ. στὶς 20.3.1998 παρητήθη ὁ κ. Θ. Κουλουμπῆς λόγω τῆς ἀνάληψης νέων ἀυξημένων καθηκόντων. Ἐκλέγεται ὁμόφωνα ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Ἐμμανουὴλ Ρούκουνας.

Ἡ νέα σύνθεση τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἔχει ὡς ἑξῆς :

Πρόεδρος	Μιχαήλ Β. Σακελλαρίου
Ἀντιπρόεδροι	Βασίλειος Βλ. Σφυρόερας και Ὀδυσσεᾶς Λαμφίδης
Γεν. Γραμματέας	Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης

Ταμίας	Νίκος Ἀλιβιζάτος
Σύμβουλοι	Θάνος Βερέμης Γεώργιος Δαβιδ Ἐλισάβετ Ζαχαριάδου Λούλα Ἐρρίκου Κέρτσιωφ Ἀριστόβουλος Μάνεσης Χρῆστος Πατρινέλης Ἐμμανουήλ Ρούκουνας

2001-2003

Πρόεδρος	Μιχαήλ Β. Σακελλαρίου
Ἀντιπρόεδροι	Βασίλειος Βλ. Σφυρόερας καὶ Ὀδυσσεάς Λαμφιδής
Γεν. Γραμματέας	Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης
Ταμίας	Νίκος Ἀλιβιζάτος
Σύμβουλοι	Θάνος Βερέμης Γεώργιος Δαβιδ Ἐλισάβετ Ζαχαριάδου Χρῆστος Πατρινέλης Λούλα Ἐρρίκου Κέρτσιωφ Ἐμμανουήλ Ρούκουνας Μάρκος Φ. Δραγούμης

Σημ. Θάνατος τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Ἀριστόβουλου Μάνεση καὶ ὁμόφωνη ἐκλογή τοῦ κ. Μάρκου Φ. Δραγούμη (Δ.Σ. 15.9.2000). Ὁμόφωνη ἐκλογή τοῦ ὁμότιμου καθηγητῆ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Κώστα Κριμπᾶ στή θέση τοῦ ἀποχωρήσαντος καθηγητῆ κ. Νίκου Ἀλιβιζάτου (Δ.Σ. 25.2.2002).

Ἡ νέα σύνθεση τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἔχει ὡς ἑξῆς:

Πρόεδρος	Μιχαήλ Β. Σακελλαρίου
Ἀντιπρόεδροι	Βασίλειος Βλ. Σφυρόερας καὶ Ὀδυσσεάς Λαμφιδής
Γεν. Γραμματέας	Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης
Ταμίας	Μάρκος Φ. Δραγούμης
Σύμβουλοι	Θάνος Βερέμης Γεώργιος Δαβιδ Ἐλισάβετ Ζαχαριάδου Χρῆστος Πατρινέλης Λούλα Ἐρρίκου Κέρτσιωφ Ἐμμανουήλ Ρούκουνας Κώστας Κριμπᾶς

2004-2006 (Δ.Σ. 22.12.2003)

Πρόεδρος	Μιχαήλ Β. Σακελλαρίου
Ἀντιπρόεδροι	Βασίλειος Βλ. Σφυρόερας και Ὀδυσσεάς Λαμψίδης
Γεν. Γραμματέας	Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης
Ταμίας	Μάρκος Φ. Δραγούμης
Σύμβουλοι	Θάνος Βερέμης Γεώργιος Δαβίδ Ἐλισάβετ Ζαχαριάδου Χρῆστος Πατρινέλης Λούλα Ἐρρίκου Κέρτσιωφ Ἐμμανουήλ Ρούκουνας Κώστας Κριμπᾶς

Σημ. Στὴ θέση τοῦ ἀποβιώσαντος Ἀντιπροέδρου Ὀδυσσεά Λαμψίδα ὁρίσθηκε ὁμόφωνα τὸ μέλος τοῦ Δ.Σ. κ. Γεώργιος Δαβίδ (Δ.Σ. 15.3.2005). Ὁμόφωνα ἐκλογή τῆς κυρίας Ἐβίτας Τάκη Ἀράπογλου στὴ θέση τοῦ Ὀδυσσεά Λαμψίδα (Δ.Σ. 12.12.2005).

Ἡ νέα σύνθεση τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἔχει ὡς ἑξῆς:

Πρόεδρος	Μιχαήλ Β. Σακελλαρίου
Ἀντιπρόεδροι	Βασίλειος Βλ. Σφυρόερας και Γεώργιος Δαβίδ
Γεν. Γραμματέας	Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης
Ταμίας	Μάρκος Φ. Δραγούμης
Σύμβουλοι	Κώστας Κριμπᾶς Θάνος Βερέμης Ἐλισάβετ Ζαχαριάδου Χρῆστος Πατρινέλης Λούλα Ἐρρίκου Κέρτσιωφ Ἐμμανουήλ Ρούκουνας Ἐβίτα Τάκη Ἀράπογλου

2007-2009 (Δ.Σ. 11.12.2006)

Πρόεδρος	Μιχαήλ Β. Σακελλαρίου
Ἀντιπρόεδροι	Βασίλειος Βλ. Σφυρόερας και Γεώργιος Δαβίδ
Γεν. Γραμματέας	Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης
Ταμίας	Μάρκος Φ. Δραγούμης
Σύμβουλοι	Κώστας Κριμπᾶς Θάνος Βερέμης

Χρήστος Πατρινέλης
 Λούλα Έρρικού Κέρτσιωφ
 Έμμανουήλ Ρούκουνας
 Έβίτα Τάκη Άράπογλου
 Μιλτιάδης Χατζόπουλος

Σημ. Όμόφωνη έκλογή του κ. Μιλτιάδη Χατζόπουλου στη θέση της κυρίας Έλισάβετ Ζαχαριάδου (Δ.Σ. 11.12.2006).

3. Κατάσταση Προσωπικού 1998-2007

1. Καθηγητής Κώστας Κωστής, από 1.7.2000 Διευθυντής (Δ.Σ. 9.5.2001, παραίτηση).

2. Γιώργος Γιαννακόπουλος, από 1.7.2000 Ύποδιευθυντής. Παραίτηση στις 31.1.2002.

3. Σταύρος Θ. Άνεστίδης, από 31.1.2002 Ύποδιευθυντής (Δ.Σ. 10.12.2001).

4. Μάρκος Φ. Δραγούμης, μουσικολόγος, Προϊστάμενος Μουσικού Λαογραφικού Άρχείου από το 1960 και από 15.9.2000 μέλος Δ.Σ. του ΚΜΣ.

Έρευνητές

1. Ματούλα Κουρουπού, φιλόλογος, 1.3.1977-31.5.2007. Άποχώρηση λόγω συνταξιοδότησεως.

2. Ιωάννα Πετροπούλου, Ιστορικός, Maîtrise Νεοελληνικού Ίνστιτούτου της Σορβόνης, από το 1978.

3. Σταύρος Θ. Άνεστίδης, διδάκτωρ πολιτικής επιστήμης, από 1.1.1994 και από 31.1.2002 Ύποδιευθυντής (Δ.Σ. 10.12.2001).

4. Άθανάσιος Μωραΐτης, μουσικός, συνεργάτης Μουσικού Λαογραφικού Άρχείου, από 1.9.1994.

Ύπόλοιπο προσωπικό

1. Λουκία Π. Βασιλείου, γραμματέας, από 1.3.1984.

2. Θεολογία Κουτούζου-Μπίρη, γραμματέας, 3.3.1973-31.12.2006. Άποχώρηση λόγω συνταξιοδότησεως.

3. Βαρθάρα Ψυχούλα-Κοντογιάννη, υπεύθυνη Βιβλιοθήκης - Άρχείου, από 15.10.1997.

4. Δημήτριος Πολίτης, βιβλιοθηκονόμος, από 1.4.2001.

5. Θεοφανώ Βιγλιάρη, λογίστρια, από 1.1.1991.

6. Μαρίκα Δημητράκη, καθαρίστρια, 1960-28.2.2003. Άποχώρηση λόγω συνταξιοδοτήσεως.

7. Αικατερίνη Δημητράκη, καθαρίστρια, από 1.3.2003 -

8. Μάρθα Πύλια, διδάκτωρ Ίστορίας του Πανεπιστημίου Παρισίων Ι - Πάνθεον - Σορβόννη. Έκτακτη συνεργάτρια από τον Μάιο έως τον Σεπτέμβριο 2002. Η Μ. Πύλια κατέγραψε και αποδελτίωσε τα έντυπα και τις περιοδικές εκδόσεις της ειδικής τουρκικής συλλογής της βιβλιοθήκης.

4. Δραστηριότητα έρευνητών

ΜΑΤΟΥΛΑ ΚΟΥΡΟΥΠΟΥ

Κατά την υπό ανασκόπηση περίοδο η Ματούλα Κουρουπού συμμετείχε στα εξής συνέδρια και ημερίδες:

- 21-27 Σεπτεμβρίου 2003. Άνακοίνωση: «Du Prodrome de Sozopolis à la Panaghia de Chalki: copistes, restaurateurs et relieurs, de la fin du 15e siècle au début du 17e siècle», σε συνεργασία με τον Paul Gehin (υπό δημοσίευση), *6^ο Διεθνές Συνέδριο Έλληνικής Παλαιογραφίας*, Δράμα.
- Οκτώβριος 2005. Άνακοίνωση: «Reliures d'époque paléologue dans les fonds du Patriarcat (Œcuménique)», σε συνεργασία με τον Paul Gehin (υπό δημοσίευση), *Διεθνές Συνέδριο της Έλληνικής Βιβλιοδεσίας*, Άθήνα.

Κατά την ίδια περίοδο η Ματούλα Κουρουπού δημοσίευσε:

I. Βιβλία

- Ματούλα Κουρουπού - Ευαγγελία Μπαλτά, *Έλληνορθόδοξες κοινότητες της Καππαδοκίας. Πηγές στα Γενικά Άρχεϊα του Κράτους και στο Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών*, τόμ. Α': *Περιφέρεια Προκοπίου*, Άθήνα, Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, 2001, σελ. 222, ISBN 960-85976-5-X.

II. Άρθρα

- Μ. Κουρουπού - P. Gehin, «Nouveaux documents chypriotes», *Revue d'Études Byzantines* 59 (2001), σσ. 147-164.
- Μ. Κουρουπού - J. F. Vannier, «Commémoraisons des Comnènes dans le typikon liturgique du monastère du Christ Philanthrope (ms. Panaghia Kama-riotissa 29)», *Revue d'Études Byzantines* 63 (2005), σσ. 41-69.

III. Άλλα δημοσιεύματα

- «Ένα φωτογραφικό ντοκουμέντο», *Η Καθημερινή*. Έπτά Ημέρες, 27 Μαΐου 2001: *Η Συνασός της Καππαδοκίας*, σσ. 23-25.
- «Πολύμοχθο οδοιπορικό στα μονοπάτια της μνήμης», *Η Καθημερινή*. Έπτά Ημέρες, 2 Ιουνίου 2002: *Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών*, σσ. 8-13.

ΙΩΑΝΝΑ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Κατά την υπό ανασκόπηση περίοδο η Ιωάννα Πετροπούλου συμμετείχε στα εξής συνέδρια και ημερίδες:

- 11-12 Ἀπριλίου 1997. Ἀνακοίνωση: «Κτερίσματα Προσφύγων», *Ο Ξεριζωμός και ἡ ἄλλη πατρίδα. Οἱ προσφυγολόγεις στὴν Ἑλλάδα*, Ἐταιρεία Σπουδῶν Νεοελληνικοῦ Πολιτισμοῦ καὶ Γενικῆς Παιδείας, Ἀθήνα.

Βλ. «Κτερίσματα Προσφύγων», *Ο Ξεριζωμός και ἡ ἄλλη πατρίδα. Οἱ προσφυγολόγεις στὴν Ἑλλάδα*, Ἐταιρεία Σπουδῶν Νεοελληνικοῦ Πολιτισμοῦ καὶ Γενικῆς Παιδείας, 1999, σσ. 163-180.

- 30 Μαΐου 1997. Ἀνακοίνωση: «Ἡ ἰδεολογικὴ πορεία τῆς Μέλπος Μερλιέ. Τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν καὶ ἡ συγκρότηση τοῦ Ἀρχείου Προφορικῆς Παράδοσης», *Μαρτυρίες σὲ ἠχητικὲς καὶ κινούμενες ἀποτυπώσεις ὡς πηγὴ τῆς ἱστορίας*, Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν.

Βλ. «Ἡ ἰδεολογικὴ πορεία τῆς Μέλπος Μερλιέ. Τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν καὶ ἡ συγκρότηση τοῦ Ἀρχείου Προφορικῆς Παράδοσης», *Μαρτυρίες σὲ ἠχητικὲς καὶ κινούμενες ἀποτυπώσεις ὡς πηγὴ τῆς ἱστορίας*, Ἀθήνα, Κατάρτι, 1998, σσ. 117-138.

- Ἰανουάριος 2000. Ἀνακοίνωση: «Ἱστοριογραφικὲς προσεγγίσεις τοῦ ὀθωμανικοῦ παρελθόντος στὴ χριστιανικὴ Ἀνατολή. 19ος αἰώνας. Μιὰ δειγματοληψία», Ἐπιστημονικὴ Ἡμερίδα τῆς «Ἐταιρείας Μελέτης Νέου Ἑλληνισμοῦ Μνήμων».

Βλ. «Ἱστοριογραφικὲς προσεγγίσεις τοῦ ὀθωμανικοῦ παρελθόντος στὴ χριστιανικὴ Ἀνατολή. 19ος αἰώνας. Μιὰ δειγματοληψία», *Ο Μνήμων* 23 (2001), σσ. 269-295.

- 29 Ὀκτωβρίου-3 Νοεμβρίου 2002. Ἀνακοίνωση: «Ὁ ἐκδημοκρατισμὸς τῆς γραφῆς», *Ἱστοριογραφία τῆς νεότερης καὶ σύγχρονης Ἑλλάδας, 1833-2002*, Ἀθήνα, Κέντρο Νεοελληνικῶν Ἑρευνῶν / Ἐθνικὸ Ἴδρυμα Ἑρευνῶν.

Βλ. «'Ο ἐκδημοκρατισμὸς τῆς γραφῆς», *Ίστοριογραφία τῆς νεότερης καὶ σύγχρονης Ἑλλάδας, 1833-2002*, τόμ. Β', Ἀθήνα, Κέντρο Νεοελληνικῶν Ἐρευνῶν / Ἐθνικὸ Ἴδρυμα Ἐρευνῶν, 2004, σσ. 623-655.

- Ὁκτώβριος 2003. Ἀνακοίνωση: «Transforming Tradition. From West to East: the Translation Bridge. An approach from a western perspective» [μεταφράσεις εὐρωπαϊκῶν μυθιστορημάτων στὰ καραμανλίδικα], *Ἑλληνοτουρκικὴ Συνάντηση*, Ἰδρυμα Boğaziçi University - University of Athens.

Βλ. «Transforming Tradition. From West to East: the Translation Bridge. An approach from a western perspective», στὸ Anna Frangoudaki - Çağlar Keyder (ἐπιμ.), *Ways to Modernity in Greece and Turkey. Encounters with Europe 1850-1950*, London-New York, Tauris, 2007, σσ. 91-112.

- 6-9 Ὁκτωβρίου 2003. Ἀνακοίνωση: «Τὸ καλὸ ἐφαλτήριο: Τὰ Κυθωνιακὰ Εὐρισκόμενα στὸ Ἀρχεῖο Προφορικῆς Παράδοσης τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν» (ὕπὸ δημοσίευση), *Μυτιλήνη καὶ Αἰβαλί (Κυθωνίες). Μιὰ ἀμφίδρομη σχέση στὸ Βορειοανατολικὸ Αἰγαίο*, Ἐθνικὸ Ἴδρυμα Ἐρευνῶν / Κέντρο Νεοελληνικῶν Ἐρευνῶν - Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν - Ἐταιρεία Λεσβιακῶν Μελετῶν.

- 23-25 Φεβρουαρίου 2006. Ἀνακοίνωση: «Οἱ Νύχτες τοῦ Edward Young στὰ καραμανλίδικα. Οἱ πολλαπλῆς ἐθνικῆς ὑποστάσεις μιᾶς ἀνέκδοτης μετάφρασης (1862)» (ὕπὸ δημοσίευση), *Ρωμοὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Κωνσταντινούπολης / Grecs d'Anatolie et d'Istanbul / Greeks of Anatolia and Istanbul. 1821-1964*, École Française d'Athènes - Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν - Institut Français d'Études Anatoliennes d'Istanbul.

Κατὰ τὴν ἴδια περίοδο ἡ Ἰωάννα Πετροπούλου δημοσίευσε:

Ἄρθρα

- «Μετονομασίες, ἑξαρχαϊσμός, ἐθνικὴ ἔνταξη: Μικρὰ Ἀσία (19ος αἰώνας)», *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν* 12 (1997-1998), σσ. 169-188.
- «Λείψανα ἀρχαίας Πολυτελείας», στὸ Μ. Ζ. Κοπιδάκης (ἐπιμ.), *Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα. Ἱστορία τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας*, Ἀθήνα, Ἑλληνικὸ Λογοτεχνικὸ καὶ Ἱστορικὸ Ἀρχεῖο, 1999.
- «Ἀρχεῖο Ἑλλῆς Παπαδημητρίου», *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν* 13 (1999-2000), σσ. 269-338.
- «Τὸ ἐφόδιο τοῦ ποιητῆ», στὸ Γιώργος Σεφέρης, *Τρεῖς μέρες στὰ μοναστήρια τῆς Καππαδοκίας / Trois jours dans les églises rupestres de Cappadoce*,

Μετάφραση: Όκτάβιος Μερλιέ - Γιώργος Σεφέρης, Πρόλογος: Ζήσιμος Λορεντζάτος, Έπιμετρο: Ίωάννα Πετροπούλου, δεύτερη δίγλωσση έκδοση, Άθήνα, Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, 2000.

- «Ή δυναμική του προφορικού λόγου: ένα παράδειγμα», *Τά Ιστορικά* 34 (Ίούνιος 2001), σσ. 221-225.
- «Μουσικές έξαισιες και γεύσεις», Προλόγισμα στο Μανουήλ Ίω. Γεδεών, *Μουσικαί διαχύσεις οικιακαί*, Άθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Έθνικης Τραπέζης, 2002, σσ. 7-15.
- «Πρόλογος», στο Ίωάννης Ή. Κάλφογλου, *Ίστορική Γεωγραφία της Μικρασιατικής Χερσονήσου*, Εισαγωγή - μετάφραση - σχόλια: Σταύρος Θ. Άνεστίδης, Άθήνα, Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, 2002, σσ. 9-12.
- «Έλλη Παπαδημητρίου (Σμύρνη 1906-Άθήνα 1993): Μεσανατολίτικα. Άπό τή μαρτυρία του ενός στη μαρτυρία των πολλών», *Άρχαιοτάξι* 4 (Μάιος 2002), σσ. 68-94.
- «Άπό τούς δρόμους των τραγουδιών στους δρόμους των Έλλήνων», *Ή Καθημερινή. Έπιτά Ήμέρες*, 2 Ίουνίου 2002: *Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών*, σσ. 2-7.
- «Changing frames of Historiography: Cappadocian stories», *Historiein* 4 (2003-2004), σσ. 206-213.
- «Φίλιππος Ήλιού: In Memoriam. Έπι ξυροῦ ἀκμῆς», *Σύγχρονα Θέματα* 1722 (Άπρίλιος 2004), σσ. 17-22. Άναδημοσιεύθηκε στο *Τά Ιστορικά* 41 (Δεκέμβριος 2004), σσ. 434-444.
- «Έπιμετρο. Το έφοδιο του ποιητή», στο Γιώργος Σεφέρης, *Τρεις Μέρες στα Μοναστήρια της Καππαδοκίας*, Καλωσόρισμα: Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, Πρόλογος: Ζήσιμος Λορεντζάτος, τρίτη αναθεωρημένη έκδοση, Άθήνα, Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, 2005, σσ. 39-51.
- «Τά ώραϊα φντώρια», *Άντι* 848-849 (Ίούλιος-Σεπτέμβριος 2005): *Άφιέρωμα στον Κ. Θ. Δημαρά*, σσ. 68-71.
- «Το τελευταίο βλέμμα: Λουκία Πιστικίδου, *Προύσα - Προσφυγιά*, Άθήνα 2003», *Νέα Έστία* 1785 (Ίανουάριος 2006), σσ. 108-112.
- «Σμύρνη - Σινασός: Ίστορία δύο πόλεων. Μία ανάγνωση», Κριτική για τὰ έργα: Hervé Georgelin, *Σμύρνη*, Παρίσι 2005 - Χρ. Χατζηιωσήφ, *Σινασός*, Ήράκλειο Κρήτης 2005, *Σύγχρονα Θέματα* 91 (Οκτώβριος 2006), σσ. 20-23.

- «Από τὸν παροικιακὸ ἑλληνισμό στὴν ἔθνικὴ συνείδηση. Finis Graeciae: Ἡ Πηνελόπη Δέλτα καὶ τὸ Μικρασιατικὸ Ζήτημα», στὸ *Πηνελόπη Σ. Δέλτα. Σύγχρονες προσεγγίσεις στὸ ἔργο της*, Ἀθήνα, Βιβλιοπωλεῖο τῆς Ἑστίας, 2006, σσ. 337-381.
- «Σεραφεῖμ Ρίζος. Ἕνας Ἐγκυκλοπαιδιστὴς στὴν Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία», Εἰσαγωγὴ στὸ Σεραφεῖμ Ν. Ρίζος, *Ἡ Συνασός*, τόμ. Α' + Β', Ἐπιμέλεια Σταῦρος Θ. Ἀνεσιτίδης - Μίρκα Τζεβελέκη-Κονδάκη, Ἀθήνα, Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν, 2007, σσ. ιγ'-κβ'.
- «Ἕνα καλειδοσκοπιο στὸ χρόνο: Αἰκατερινὴ Κουμαριανοῦ, Ἀθήνα, ἡ πόλη - οἱ ἄνθρωποι, 12ος-19ος αἰ., Ἀθήνα 2005», *Νέα Ἑστία 1797* (Φεβρουάριος 2007), σσ. 326-330.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΝΕΣΤΙΑΔΗΣ

Κατὰ τὴν ὑπὸ ἀνασκόπηση περίοδο ὁ Σταῦρος Ἀνεσιτίδης συμμετεῖχε στὰ ἑξῆς συνέδρια καὶ ἡμερίδες:

- 4 Φεβρουαρίου 2002. Ἀνακοίνωση: «Ὁ Μανουὴλ Γεδεών καὶ ἡ παιδεία τοῦ γένους. Ἕνας γόνιμος προβληματισμός», *Πολίτες λόγιοι, ἱστορικοὶ, ποιητὲς καὶ ψάλτες*, Σύνδεσμος τῶν ἐν Ἀθήναις Μεγαλοσχολιτῶν.
Βλ. «Ὁ Μανουὴλ Γεδεών καὶ ἡ παιδεία τοῦ γένους. Ἕνας γόνιμος προβληματισμός», *Προσωπογραφία Κωνσταντινουπόλεως. 19ος-20ὸς αἰώνας*, Ἀθήνα, Ἑταιρεία Μελέτης τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς, 2005, σσ. 35-45.
- 23-25 Μαΐου 2002. Ἀνακοίνωση: «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια Κωνσταντινουπόλεως. Τὸ θρησκευτικὸ ἔντυπο ὡς μέσο διαπαιδαγώγησης καὶ ὡς ἑπαλξὴ δικαίων καὶ προνομίων», *Ὁ ἑλληνικὸς Τύπος, 1784 ὡς σήμερα. Ἱστορικὲς καὶ θεωρητικὲς προσεγγίσεις*, Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἑρευνῶν.
Βλ. «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια Κωνσταντινουπόλεως. Τὸ θρησκευτικὸ ἔντυπο ὡς μέσο διαπαιδαγώγησης καὶ ὡς ἑπαλξὴ δικαίων καὶ προνομίων», στὸ Λουκία Δρούλια (ἐπιμ.), *Ὁ ἑλληνικὸς Τύπος, 1784 ὡς σήμερα. Ἱστορικὲς καὶ θεωρητικὲς προσεγγίσεις. Πρακτικὰ Διεθνoῦς Συνεδρίου*, Ἀθήνα, 23-25 Μαΐου 2002, Ἀθήνα, Ἰνστιτοῦτο Νεοελληνικῶν Ἑρευνῶν / Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἑρευνῶν, 2005, σσ. 135-138.
- 23 Σεπτεμβρίου 2002. Ἀνακοίνωση: «Ἡ συμβολὴ τῶν *Μικρασιατικῶν Χρονικῶν* στὴ μελέτη τῆς ἐκπαίδευσης στὴ Σμύρνη», *Ἡ ἐκπαίδευση στὴ Σμύρνη*, Φιλεκπαιδευτικὴ Ἑταιρεία / Στοὰ τοῦ Βιβλίου.

- 15-17 Νοεμβρίου 2002: Παρέμβαση: «Ίωακείμ Γ΄ και Μανουήλ Ίω. Γεδεών», *Έπί τῇ συμπληρώσει ἑκατονταετίας ἀπό τῆς ἔξαπολύσεως τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου τοῦ ἔτους 1902 ὑπὸ τοῦ ΙΩΑΚΕΙΜ Γ΄*, Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Chambésy.
- 6-9 Ὀκτωβρίου 2003. Ἀνακοίνωση: «Λόγος καὶ εἰκόνες ἀπὸ τὶς Κυδωνίες τῆς ἀκμῆς», *Μυτιλήνη καὶ Ἄιβαλί (Κυδωνίες). Μιά ἀμφίδρομη σχέση στὸ Βορειοανατολικὸ Αἰγαῖο*, Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἐρευνῶν / Ἰνστιτοῦτο Νεοελληνικῶν Ἐρευνῶν - Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν - Ἐταιρεία Λεσβιακῶν Μελετῶν.
- 23-25 Φεβρουαρίου 2006. Ἀνακοίνωση: «Οἱ Περσικὲς Ἐπιστολὲς τοῦ Μοντεσκιέ στὰ ἑλληνικά στὴ Σμύρνη. Μιά ἔκδοση μὲ σημασία;», *Ρωμοὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Κωνσταντινούπολης / Grecs d'Anatolie et d'Istanbul / Greeks of Anatolia and Istanbul. 1821-1964*, École Française d'Athènes - Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν - Institut Français d'Études Anatoliennes d'Istanbul.
- 22 Μαρτίου 2007. Ἀνακοίνωση: «Ἡ διαφύλαξη καὶ ἡ διαχείριση τῆς συλλογικῆς μνήμης τοῦ μικρασιατικοῦ ἑλληνισμοῦ: Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν», *Ἡ Ἀττικὴ γῆ ὑποδέχεται τοὺς πρόσφυγες τοῦ '22*, Ἰδρυμα τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων.
- 2-3 Ἰουλίου 2007. Ἀνακοίνωση: «Ἡ Κωνσταντινούπολι μὲ τὸ βλέμμα τοῦ Μανουήλ Ίω. Γεδεών. Ἀποσημειώματα Χρονογράφου», *Στὴν Πόλη τὸν 19ο αἰώνα: Ὅψεις τῆς κοινωνικῆς ἱστορίας τῆς Πολίτικης Ρωμοσύνης*, Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἐρευνῶν / Ἰνστιτοῦτο Νεοελληνικῶν Ἐρευνῶν - Ἐπιστημονικὸ καὶ Μορφωτικὸ Ἰδρυμα Κυκλάδων.

Κατὰ τὴν ἴδια περίοδο ὁ Σταῦρος Ἀνεστίδης δημοσίευσε:

I. Βιβλία

- Ἰωάννης Ἡ. Κάλφογλου, *Ἱστορικὴ Γεωγραφία τῆς Μικρασιατικῆς Χερσονήσου*, Εἰσαγωγή - μετάφραση - σχόλια: Σταῦρος Θ. Ἀνεστίδης, Πρόλογος: Ἰωάννα Πετροπούλου, Ἀθήνα, Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν, 2002, σελ. 229 + εἰκ.+1 χάρτ.
- Σεραφεῖμ Ν. Ρίζος, *Ἡ Σιναιὸς*, τόμ. Α΄+Β΄, Ἐπιμέλεια: Σταῦρος Θ. Ἀνεστίδης - Μίρα Τζεβελέκη-Κονδάκη, Πρόλογικό σημεῖωμα: Ἰωάννα Πετροπούλου, Ἀθήνα, Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν, 2007, σελ. 464+293 + (32+14) εἰκ.

II. Άρθρα

- «Όθωμανικός Πολιτικός Σύνδεσμος και Άρμενικό Φιλοσυνταγματικό και Φιλοδημοκρατικό Κόμμα: Έθνοκεντρικά αίτήματα και πολιτικός φιλελευθερισμός», *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών* 12 (1997-1998), σσ. 189-201.
- «Οικονομική ζωή και μετανάστευση», *Η Καθημερινή. Έπτά Ημέρες*, 27 Μαΐου 2001: *Η Συνασός της Καππαδοκίας*, σσ. 7-8.
- «Η οικογένεια Ρίζου», *Η Καθημερινή. Έπτά Ημέρες*, 27 Μαΐου 2001: *Η Συνασός της Καππαδοκίας*, σ. 16.
- «Η Εκκλησία της Σμύρνης / The Church of Smyrna», *Σμύρνη. Η Μητρόπολη του Μικρασιατικού Έλληνισμού / Smyrna. Metropolis of the Asia Minor Greeks*, συνεργασία με τις εκδόσεις Ήφesus, 2001, σσ. 115-136.
- «Η παιδεία και ο πολιτισμός / Education and Culture», *Σμύρνη. Η Μητρόπολη του Μικρασιατικού Έλληνισμού / Smyrna. Metropolis of the Asia Minor Greeks*, συνεργασία με τις εκδόσεις Ήφesus, 2001, σσ. 137-160.
- «Ο Μανουήλ Γεδεών και η παιδεία του γένους. Ένας γόνιμος προβληματισμός», *Προσωπογραφία Κωνσταντινούπολης. 19ος-20ός αιώνας*, Αθήνα, Έταιρεία Μελέτης της καθ' ήμās Άνατολής, 2005, σσ. 35-45.
- «Εκκλησιαστική Άλήθεια Κωνσταντινουπόλεως. Τό θρησκευτικό έντυπο ως μέσο διαπαιδαγώγησης και ως έπαλξη δικαιών και προνομίων», στο Λουκία Δρούλια (έπιμ.), *Ό ελληνικός Τύπος, 1784 ως σήμερα. Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου*, Αθήνα, 23-25 Μαΐου 2002, Αθήνα, Ίνστιτούτο Νεοελληνικών Έρευνών / Έθνικό Ίδρυμα Έρευνών, 2005, σσ. 135-138.
- «“Άμα ό τόπος κρατάει την ιστορία του...”. Τό Τσανάκκαλε στο Άρχείο Προφορικής Παράδοσης του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών», στο Είρηνη Γαβριλάκη (έπιμ.), *Τσανάκκαλε. Τό κάστρο των άγγελών. Κατάλογος περιοδικής έκθεσης*, Ρέθυμνο, Κέντρο Μελέτης Νεώτερης Κεραμεικής, 2006, σσ. 13-19.

III. Βιβλιογραφικές εργασίες

- *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών. Εύρετήριο τόμων 1 (1977)-10 (1993-1994)*, συν-επιμέλεια με τον Γιώργο Ά. Γιαννακόπουλο, 1998, σελ. 60.

IV. Άλλα δημοσιεύματα

- «'Η άποκροστάλλωση τής επιστημονικής ταυτότητας», *Ἡ Καθημερινή. Ἑπτὰ Ἡμέρες*, 2 Ιουνίου 2002: *Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν*, σσ. 28-29.
- «Τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν σήμερα», *Ἡ Καθημερινή. Ἑπτὰ Ἡμέρες*, 2 Ιουνίου 2002: *Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν*, σσ. 30-31.
- «Πρόλογος», στὸ Σούλα Μπόζη, *Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Κωνσταντινούπολης. Κοινότητα Στανροδρομίου-Πέραν. 19ος-20ὸς αἰώνας*, Ἀθήνα, Ἑλληνικά Γράμματα, 2002, σσ. 15-16.
- «Önsöz» [Πρόλογος], στὸ Elçin Macar, *Cumhuriyet Döneminde İstanbul Rum Patrikhanesi*, Κωνσταντινούπολη, İletişim, 2003, σσ. 15-17. [Βλ. *Ἡμερησία*, 14-15 Ιουνίου 2003, σ. 4 / 26.]
- «Ἄντι ἐπιλόγου: Καταλύτης τῆς Ἱστορίας», *Τὰ Νέα: «Μικρασιατικὴ Καταστροφή»*, ἔνθετο τχ. 31 (4-5 Ὀκτωβρίου 2003), σ. 8.
- «Σημείωμα γιὰ τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν», *Λυχνάρι. Τριμηνιαία ἐκδοση λόγου & τέχνης τοῦ Ἴωνικοῦ Συνδέσμου* 27 (Ἰούνιος 2007), σσ. 44-46.

5. Ἐπιστημονικὲς συναντήσεις

α. *Ἡμερίδα*

- 9 Ἀπριλίου 2005: Τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν συνδιοργάνωσε μετὰ τὰ Κολλέγια Ἀθηνῶν καὶ Ψυχικὸν καὶ τὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Ἑλληνοαμερικανικοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ἰδρύματος (ΕΕΙ) ἡμερίδα μετὰ θέμα: «Πολυπολιτισμικά Κέντρα τῆς Ὄθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας». Ἡ ἐκδήλωση πραγματοποιήθηκε στὴ βιβλιοθήκη τοῦ ΕΕΙ.

β. *Διαλέξεις - σεμινάρια στὸ ΚΜΣ*

- 7 Μαΐου 1999: Διάλεξη τοῦ καθηγητῆ στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Nevada Berch Berberoglu μετὰ θέμα τὸ βιβλίο του *Turkey in Crisis*.
- 21 Μαΐου 1999: Σεμιναριακὴ συνάντηση μετὰ ὀμιλητὴ τὸν καθηγητὴ τῆς Ἱστορίας στὸ Brown University τῶν ΗΠΑ Ἀντώνη Μόλχο μετὰ θέμα: «Ἱστοριογραφικὲς προσεγγίσεις καὶ ἡ μελέτη τῶν μειονοτήτων».
- 14 Ὀκτωβρίου 1999: Διάλεξη τοῦ καθηγητῆ στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Βο-

σπόρου (Boğaziçi) Selim Deringil με θέμα: «Nationalism and Supranationalism in the late Ottoman Empire».

- 6 Ιουνίου 2003: Σεμινάριο του επίκουρου καθηγητή Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Yıldız της Κωνσταντινούπολης Elçin Macar με θέμα: «Τò Οικουμενικό Πατριαρχείο και ή Τουρκική Δημοκρατία».
- 13 Νοεμβρίου 2003: Διάλεξη της Dr Ulrike Tischler του Πανεπιστημίου του Graz με θέμα: «Étranger et pourtant chez soi. Être l'invité chez les Pérotés d'İstanbul. Une minorité cosmopolite ignorée».
- 7 Μαΐου 2004: Σεμινάριο της Dr Marie-Carmen Smyrnelis, École des Hautes Études en Sciences Sociales, με θέμα: «Smyrne au XIXe siècle: une ville cosmopolite?».
- 8 Ιουλίου 2004: Σεμινάριο των υποψήφιων διδασκτόρων του Πανεπιστημίου του Βοσπόρου (Boğaziçi) της Κωνσταντινούπολης Φώτη και Στέφου Μπενλήση για ζητήματα εκπαίδευσης και ταυτότητας στην Καππαδοκία καθώς και για τò φαινόμενο της Τουρκορθόδοξης Έκκλησίας.
- 7 Ιουνίου 2006: Σεμινάριο της ιστορικού Άννας Νομικού με θέμα: «Τò Άρχαιο Προφορικής Παράδοσης του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών και ή μέθοδος της προφορικής ιστορίας».

γ. *Τιμητική εκδήλωση στη μνήμη Άγλαΐας Άγιουτάντη*

Στις 19 Ἀπριλίου 2000 στην Αΐθουσα Α. Γ. Λεβέντη πραγματοποιήθηκε τιμητική εκδήλωση αφιερωμένη στη μνήμη της Άγλαΐας Άγιουτάντη, μουσικολόγου, υποδιευθύντριας του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών κατά τη διεύθυνση της Μέλπως Μερλιέ και Γενικής Γραμματέως του Δ.Σ.

Για την προσωπικότητα και τò έργο της Άγλαΐας Άγιουτάντη μίλησαν ό πρόεδρος του Δ.Σ. ακαδημαΐκος Μιχαήλ Β. Σακελλαρίου, ό Γενικός Γραμματέας του Δ.Σ. καθηγητής Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης και ή καθηγήτρια Μαρία Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου.

Βλ. τὰ σχετικά κείμενα στο Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών 14 (2004), σσ. 354-364.

δ. *Όμιλία της Αυτόϋ Θειοτάτης Παναγιότητος του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου*

Με την ευκαιρία της επισκέψεως του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου στην Ἀθήνα, τò Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών διοργάνωσε στίς

23 Οκτωβρίου 2000 ἐκδήλωση κατὰ τὴν ὁποία ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀπειθύνθηκε στὸν πνευματικὸ καὶ ἐπιστημονικὸ κόσμο μὲ θέμα: «Οἱ ἀξίες τῆς Ὁρθοδοξίας ὡς πνευματικὴ παρακαταθήκη γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου αἰῶνα».

Ἐκ μέρους τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη ὑποδέχθηκε καὶ προσφώνησε ὁ Γενικὸς Γραμματέας τοῦ Δ.Σ. καθηγητῆς Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης. Ἡ ἐκδήλωση πραγματοποιήθηκε ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἑθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος στὸ αἶθριο τοῦ Μεγάλου Μετᾶ.

ε. *Ἐκδήλωση γιὰ τὴν ἐπέτειο τῶν 550 χρόνων ἀνίδρυσης τῆς Πατριαρχικῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς*

Ἡ ἐκδήλωση πραγματοποιήθηκε στὶς 19 Ἰανουαρίου 2005 στὴν Αἶθουσα Α. Γ. Λεβέντη. Ὁμιλητῆς ὁ Γενικὸς Γραμματέας τοῦ Δ.Σ. τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν καθηγητῆς Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης μὲ θέμα: «Ἡ Πατριαρχικὴ Σχολὴ καὶ ἡ ἑλληνικὴ παιδεία στὴν Κωνσταντινούπολη (15ος-πρώτος 19ος αἰῶνας)».

Τὴ διάλεξη προλόγισε ὁ Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν ἀκαδημαϊκὸς Μ. Β. Σακελλαρίου.

Ἐπίσης στὸ πλαίσιο τῆς ἐπετείου αὐτῆς ὁ Γενικὸς Γραμματέας τοῦ Δ.Σ. καθηγητῆς Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης μίλησε στὶς 13 Μαρτίου 2004 στὸ Σισμανόγλειο Μέγαρο τῆς Κωνσταντινούπολης. Τίτλος τῆς διάλεξής του: «Ἡ Μεγάλὴ τοῦ Γένους Σχολὴ ὡς κοιτίδα τῆς ἑλληνικῆς παιδείας στὴν Πόλη».

στ. *Ἄλλες ἐκδηλώσεις*

- 22 Φεβρουαρίου 2002: Παρουσίαση τοῦ ἔργου τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν σὲ ὄμιλο φοιτητῶν τοῦ ΑΠΘ (πρωτοβουλία τῆς καθηγήτριας Ἀρτέμιδος Ξανθοπούλου-Κυριακοῦ).
- 5 Μαρτίου 2002: Παρουσίαση τοῦ Ἀρχείου Προφορικῆς Παράδοσης σὲ ὄμιλο φοιτητῶν τοῦ Ἱστορικοῦ Τμήματος τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (πρωτοβουλία τῆς καθηγήτριας Ἀλέκας Μπουτζουβῆ).
- 26 Μαρτίου 2002: Παρουσίαση τοῦ βιβλίου τῆς παλαιᾶς συνεργάτριας τοῦ ΚΜΣ Σοφίας Ἀναστασιάδη-Μανουσάκη, *Μνήμες Καππαδοκίας*. Τὸ ἔργο παρουσίασαν ὁ ἀκαδημαϊκὸς Μιχαὴλ Β. Σακελλαρίου, Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. τοῦ ΚΜΣ, ὁ καθηγητῆς Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, Διευθυντῆς τοῦ Ἰνστιτούτου Νεοελληνικῶν Ἐρευνῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρυάτου Ἐρευνῶν καὶ

Γενικός Γραμματέας του Δ.Σ. του ΚΜΣ, και ή φιλόλογος Μίρκα Τζεβελέκη-Κονδόκη. Η έκδoση πραγματοποιήθηκε στην Αίθουσα Α. Γ. Λεβέντη.

• 17 Μαΐου-2 Ιουνίου 2002: Συμμετοχή του ΚΜΣ στην 25η Έκθεση Βιβλίου στο Πεδίον του Άρεως.

• 29 Μαΐου 2002: Έπίσκεψη των Isabelle Nathan και Olivia Perez από τη Διεύθυνση των Αρχείων του Γαλλικού Υπουργείου Έξωτερικών.

• 28 Ιανουαρίου 2003: Η Πρόεδρος και Μέλη της Έταιρείας των Φίλων του Έθνικου Αρχαιολογικού Μουσείου ενημερώθηκαν για τo έργο του ΚΜΣ και ξεναγήθηκαν στους χώρους του.

• 27 Μαρτίου 2003: Έκπαιδευτική επίσκεψη και ξενάγηση στους χώρους του ΚΜΣ για τoυς φοιτητές του Ε΄ και ΣΤ΄ εξαμήνου του Τμήματος Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής του ΤΕΙ Ήπειρου.

• 14 Απριλίου 2003: Παρουσίαση του Αρχείου Προφορικής Παράδοσης σε δίμλο φοιτητών του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου (προτοβουλία της καθηγήτριας Έλένης Καρατζόλα).

• 1 Δεκεμβρίου 2003: Η Πρόεδρος και Μέλη της Έταιρείας των Φίλων του Έθνικου Αρχαιολογικού Μουσείου ενημερώθηκαν για τo έργο του ΚΜΣ και ξεναγήθηκαν στους χώρους του. Προβλήθηκε επίσης σειρά διαφανειών για τόν Έλληναισμό της Μικρής Ασίας στην Αίθουσα Α. Γ. Λεβέντη.

• 25 Ιουνίου 2004: Σεμιναριακή παρουσίαση της ιστορίας και του έργου του ΚΜΣ στους φοιτητές του τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου (προτοβουλία των καθηγητών Ουρανίας Αστρονίκη και Γιώργου Τσιμουρή).

• 17 Ιανουαρίου 2006: Σεμιναριακή παρουσίαση της ιστορίας και του έργου του ΚΜΣ στους φοιτητές του τμήματος Τουρκικών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών.

• 21 Ιουνίου 2006: Παρουσίαση του βιβλίου του Γιώργου Σεφέρη, *Τρείς μέρες στα μοναστήρια της Καππαδοκίας* (τρίτη αναθεωρημένη έκδοση) στην Αίθουσα Α. Γ. Λεβέντη. Προλόγισε ο καθηγητής Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, Γενικός Γραμματέας του Δ.Σ. του ΚΜΣ.

Όμιλητές: Σταύρος Ζουμπούλακης, διευθυντής του περιοδικού *Νέα Έστία*, Άννα Μπαλλιάν, επιμελήτρια μεταβυζαντινής και ισλαμικής σιολογής του Μουσείου Μπενάκη, Βαγγέλης Χατζηβασιλείου, κριτικός λογοτεχνίας στην εφημερίδα *Έλευθεροτυπία*.

6. Έκδόσεις

Σε ό,τι αφορά την έκδοτική δραστηριότητα του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, πρωταρχικό μέλημά μας υπήρξε η τακτική δημοσίευση του *Δελτίου Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, που αποτελεί τον καθρέφτη της έρευνητικής προσπάθειας του Κέντρου. Έτσι στο διάστημα 1998-2007 είδαν το φως της δημοσιότητας τρεις ογκώδεις τόμοι του περιοδικού, που περιλαμβάνουν πορίσματα της έρευνητικής δουλειάς του Κέντρου αλλά και εργασίες ενός συνεχώς διευρυνόμενου κύκλου εξωτερικών συνεργατών. Η καθιέρωση του *Δελτίου* στη συνείδηση της διεθνούς επιστημονικής κοινότητας ως του έγκυρότερου όργάνου μικρασιολογικής έρευνας που εκδίδεται στην Ελλάδα αντισταθμίζει τους κόπους και τις συνεχώς διογκούμενες δαπάνες που συνεπάγεται η έκδοσή του.

· Αναλυτικότερα οι εκδόσεις του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών κατά την περίοδο 1998-2007 είναι οι εξής:

Α' *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών (ΔΚΜΣ)*

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, τόμος 12 (1997-1998), σελ. 356.

Κρίσεις:

Γιάννης Στεφανίδης, *Άντι* 698 (29 Οκτωβρίου 1999), σ. 63.

Richard Glogg, *The Times Literary Supplement*, 12 Νοεμβρίου 1999.

Μαρία Εύθυμιου, *Τό Βήμα*, 28 Νοεμβρίου 1999.

Charles Stewart, *Middle Eastern Studies* 36 (2000), σσ. 206-210.

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, τόμος 13 (1999-2000), σελ. 420.

Κρίσεις:

Μάρη Θεοδοσοπούλου, *Τό Βήμα*, 23 Δεκεμβρίου 2001.

Κώστας Ρεσβάνης, *Τά Νέα*, 7 Ιανουαρίου 2002.

Νικόλαος Κωνσταντινίδης, *Τελέια και Παύλα* 28 (Μάιος 2002).

Παναγιώτης Ριζόπουλος, *Στῆλος Ὁρθοδοξίας* 83 (Οκτώβριος 2007), σ. 38.

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, τόμος 14 (2004), σελ. 386.

(Χορηγοί: Δημοσθένης, Γιώργος και Εὐγενία Φραγκοπούλου.)

Κρίσεις:

Κώστας Ρεσβάνης, *Τά Νέα*, 20 Δεκεμβρίου 2004.

Ἐλευθεροτυπία, 4 Φεβρουαρίου 2005.

Παναγιώτης Ριζόπουλος, *Στῆλος Ὁρθοδοξίας* 83 (Οκτώβριος 2007), σ. 38.

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών. Εύρετήριο Τόμων 1 (1977)-10 (1993-1994). Πρόλογος: Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, Έπιμέλεια: Σταύρος Θ. Άνεστίδης, Γιώργος Ά. Γιαννακόπουλος, 1998, σελ. 57, ISBN 960-85976-2-5.

Κρίσεις:

Μαρία Εύθυμιον, *Τò Βήμα*, 28 Νοεμβρίου 1999.

Β' Καππαδοκία

1. Μαπούλα Κουρουπού - Εύαγγελία Μπαλτά, *Έλληνορθόδοξες κοινότητες τής Καππαδοκίας. Πηγές στά Γενικά Άρχεία τοϋ Κράτους καί στό Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών*, τόμ. Α': *Περιφέρεια Προκοπίου*, 2001, σελ. 222, ISBN 960-85976-5-Χ.

2. Σοφία Άναστασιάδη-Μανουσάκη, *Μνήμες Καππαδοκίας*, Έπιμέλεια: Μίρια Τζεβελέκη-Κονδάκη, 2002, σελ. 303 + εικ.+1 χάρτ., ISBN 960-85976-6-8. (Βραβείο Τάξης Ήθικών καί Πολιτικών Έπιστημών τής Άκαδημίας Άθηνών.)

Κρίσεις:

Νικόλαος Κωνσταντινίδης, *Τελεία καί Παύλα* 28 (Μάιος 2002).

Έλευθεροτυπία: Βιβλιοθήκη, 6 Σεπτεμβρίου 2002.

Ζήσιμος Λορεντζάτος, *Τò Βήμα*, 22 Δεκεμβρίου 2002.

3. Γιώργος Σεφέρης, *Τρεῖς μέρες στά μοναστήρια τής Καππαδοκίας / Trois jours dans les églises rupestres de Cappadoce*, Μετάφραση: Όκτάβιος Μεθλιέ - Γιώργος Σεφέρης, Πρόλογος: Ζήσιμος Λορεντζάτος, Έπίμετρο: Ίωάννα Πετροπούλου, δεύτερη δίγλωσση έκδοση, 2000, σελ. 118 + εικ., ISBN 960-85976-4-1.

Κρίσεις:

Έλισάβετ Κοτζιά, *Η Καθημερινή*, 15 Άπριλίου 2001.

Άντί 736 (20 Άπριλίου 2001), σ. 63.

Δημ. Δ. Τριανταφυλλόπουλος, *Νέα Έστία* 1738 (Όκτώβριος 2001), σσ. 580-584.

Νικόλαος Κωνσταντινίδης, *Τελεία καί Παύλα* 28 (Μάιος 2002).

4. Γιώργος Σεφέρης, *Τρεῖς μέρες στά μοναστήρια τής Καππαδοκίας*, Καλωσόρισμα: Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, Πρόλογος: Ζήσιμος Λορεντζάτος, Έπίμετρο: Ίωάννα Πετροπούλου, τρίτη αναθεωρημένη έκδοση, 2005, σελ. 108 + εικ.+1 χάρτ., ISBN 960-87610-4-2. (Χορηγοί: Λένα Χατζηπέτρον, Έβίτα Άράπογλου, Τέτη Μιχαλαριά.)

Κρίσεις:

Χαρίκλεια Γ. Δημακοπούλου, *Έστια*, 18 Φεβρουαρίου 2006.

Η Καθημερινή, 26 Φεβρουαρίου 2006.

Έλευθεροτυπία: Βιβλιοθήκη, 12 Μαΐου 2006.

έφημ. *Ο Πολίτης*, Ιούνιος 2006.

Γιώργος Κιούσης, *Έλευθεροτυπία*, 8 Ἀπριλίου 2006.

Κυριακάτικη Έλευθεροτυπία, *Η τέχνη τῆς ζωῆς*, τχ. 229, 9 Ἀπριλίου 2006.

Κώστας Ἀκριβός, *Τά Νέα*, 24-25 Ἰουνίου 2006.

Γ' Bibliotheca Asiae Minoris Historica

Τὸ δεύτερο ἔργο τῆς σειρᾶς αὐτῆς, τὸ βιβλίο τῆς Elena Frangakis-Syrett, *The Commerce of Smyrna in the Eighteenth Century (1700-1820)*, 1992, σελ. 375 + 1 χάφτ., ISBN 960-85021-5-2, ἐκδόθηκε στὰ τουρκικά:

Elena Frangakis-Syrett, *18. yüzyılda İzmir' de ticaret (1700-1820)*, Μετάφραση: Çiğdem Diken, Σμύρνη, İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 2006.

Δ' Πηγές τῆς ἱστορίας τοῦ μικρασιατικοῦ ἑλληνισμοῦ

1. Συμβολή στὴ δημογραφία τῶν Ἑλλήνων τῆς ἐνορίας Ὑπαπαντῆς τῆς Τραπεζούντας (1920-1923), Ἀρχεαῖα κείμενα: Ἀχιλλέας Ἰωάννου Λαμπζίδης, Εἰσαγωγή-ἐπιμέλεια: Ὀδυσσεὺς Ἀχιλλέα Λαμπζίδης, 1997, σελ. 251 + εἰκ.+1 χάφτ., ISBN 960-85976-1-7.

Κρίσεις:

Μαρία Εὐθυμίου, *Τὸ Βῆμα*, 28 Νοεμβρίου 1999.

2. Χριστόφορος Χρηστίδης, *Τὰ Σεπτεμβριανά (Κωνσταντινούπολη καὶ Σμύρνη 1955)*. Συμβολή στὴν πρόσφατη ἱστορία τῶν ἐλληνικῶν κοινοτήτων, Ἐπιμέλεια: Γιάννης Δ. Στεφανίδης, 2000, σελ. 363 + εἰκ.+1 χάφτ., ISBN 960-85976-3-3.

Κρίσεις:

Σωτῆρης Ντάλης, *Τὸ Βῆμα*, 30 Ἀπριλίου 2000.

Πάνος Γεραμάνης, *Τά Νέα*, 11 Μαΐου 2000.

Φραγκῶ Καράογλαν, *Τά Νέα*, 7-8 Σεπτεμβρίου 2002.

έφημ. *Ἀνατολή*, φ. 45, Μάιος 2007.

Γιάννης Στεφανίδης, «Μία πρόδρομη ἱστοριογραφικὴ ἔρευνα», *Έλευθεροτυπία*: Βιβλιοθήκη, 8 Ἰουνίου 2007, σσ. 22-33.

3. Ίωάννης Ή. Κάλφογλους, *Ίστορική γεωγραφία τής μικρασιατικής χειρ-σσήσου*, Είσαγωγή - μετάφραση - σχόλια: Σταύρος Θ. Άνεστίδης, Πρόλογος: Ίωάννα Πετροπούλου, 2002, σελ. 229 + εικ.+1 χάρτ., ISBN 960-85976-8-4.

Κρίσεις:

Τό Βήμα: Βιβλία, 20 Άπριλίου 2003.

Έλευθεροτυπία: Βιβλιοθήκη, 6 Ίουνίου 2003, σ. 43.

Μάρη Θεοδοσοπούλου, *Τό Βήμα*: Βιβλία, 22 Ίουνίου 2003.

«Άπό τά καραμανλήδικα στά... έλληνικά», *Τά Νέα*: «Ορίζοντες», 14 Αιγού-στου 2003.

Ήχώ Κωνσταντινουπόλεως, 26 Αυγούστου 2003.

Αϊκατερίνη Κουμαριανού, «Πιό κοντά στην καραμανλίδικη γραμματεία»,

Ή Καθημερινή: Τέχνες & Γράμματα, 7 Σεπτεμβρίου 2003.

έφημ. Άνατολή, φ. 174, Αιγούστος 2003, σσ. 5, 18.

Μάκης Τσίτας, *Περίπλους*. Τετράδιο για τά γράμματα και τίς τέχνες, 52 (2003), σ. 191.

Βασίλειος Θ. Σταυρίδης, *Θεολογία* 74/2 (2003), σσ. 833-837.

Μάκης Τσίτας, *Χώρος και Design*, Θεσσαλονίκη, Δεκέμβριος 2003, σ. 24.

Βασίλειος Θ. Σταυρίδης, *Άπογευματινή Κωνσταντινουπόλεως*, 1 Νοεμβρίου 2004.

Ήρακλής Άνδρucas, «Καραμανλίδικη Γεωγραφία Μικράς Άσίας», «Άνθρώ-πινα», *Έλευθεροτυπία*, 7 Άπριλίου 2005.

Anastasia Faliérou, *Cahiers d'études sur la Méditerranée Orientale et le Monde Turco-Iranien* 37 (2004), σσ. 294-295.

4. Σεραφεΐμ Ν. Ρίζος, *Ή Σινασός*, τόμ. Α' + Β', Έπιμέλεια: Σταύρος Θ. Άνε-στίδης - Μίρα Τζεβελέκη-Κονδάκη, Είσαγωγή: Ίωάννα Πετροπούλου, 2007, σελ. 464+293 + εικ. 32+14, ISBN 960-524-196-Χ.

Κρίσεις:

Νέος Κήλος Κωνσταντινουπολιτών, φ. 443, Μάιος 2007, σ. 4.

Γιώργος Κιούσης, «Ή Σινασός», *Έλευθεροτυπία*, 23 Μαΐου 2007.

Τό Βήμα: Βιβλία, 27 Μαΐου 2007.

έφημ. Άνατολή, φ. 45, Μάιος 2007.

Ζ. Π. Χ., «Νέες εκδόσεις», *Ή Καθημερινή*: Τέχνες & Γράμματα, 3 Ίουνίου 2007.

Β. Κ. Καλαμαράς, «Ένας έγγράμματος στρατευμένος», *Έλευθεροτυπία*: Βιβλιοθήκη, 8 Ίουνίου 2007, σ. 27.

Τάκης Ά. Σαλιτζόγλου, «Όσους έν έρημω», *Μικρασιατική Ήχώ*, φ. 388,

Μάιος-Ίούνιος 2007, σσ. 16-17.

Ε' Ειδικές εκδόσεις

1. Σμύρνη. *Ἡ Μητρόπολη τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ / Smyrna. Metropolis of the Asia Minor Greeks*, συνεργασία μὲ τις ἐκδόσεις Ἰερεῶς, 2001, σελ. 308 + εἰκ.+1 CD, ISBN 960-86701-2-8.

Κρίσεις:

Τὰ Νέα, 13 Σεπτεμβρίου 2001.

Σωτήρης Ντάλης, *Ἄντι* 747 (5 Ὀκτωβρίου 2001), σ. 66.

Ἔθνος, 5 Ὀκτωβρίου 2001.

Ἐλευθεροτιπία, 5 Ὀκτωβρίου 2001.

Μαίρη Ἀδαμοπούλου, *Τὰ Νέα*, 5 Ὀκτωβρίου 2001.

Ἐλένη Μπίσινα, *Ἡ Καθημερινή*, 7 Ὀκτωβρίου 2001.

Μαρία Θεομοῦ, *Τὸ Βῆμα*, 4 Νοεμβρίου 2001.

Ἐλευθεροτιπία: Βιβλιοθήκη, 14 Δεκεμβρίου 2001.

Marie-Carmen Smyrnelis, *Turcica* 34 (2002), σσ. 319-321.

2. Küçük Asya Araştırmaları Merkezi. *Göç, Rumlar'ın Anadolu'dan Mecburi Ayrılışı. 1919-1923*, İstanbul, İletişim, 4η ἀνατύπωση 2004, σελ. 302. (Ἐκδοση στὴν τουρκικὴ ἑνὸς ἀπανθίσματος ἀπὸ τοὺς τόμους τῆς Ἐξόδου Α'+Β'.)

Κρίσεις:

Ἠχώ Κωνσταντινουπόλεως, 1 Ἀπριλίου 2002.

ΣΤ' Λευκώματα

1. Προκόπι / Ürgüp. *Φωτογραφίες ἀπὸ τὸ Ἀρχεῖο τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν*, Ἐπιμέλεια: Εὐαγγελία Μπαλτᾶ, 2004, σελ. 188, ISBN 960-87610-1-8.

Κρίσεις:

Γιῶργος Καλόφωνος, «Εἰκόνες καὶ ἀφηγήσεις ἀπὸ τῆ ρωμαϊκῆ Καππαδοκία», *ΑΩ* 28 (Ἰούνιος 2005), σσ. 36-39.

Ἄνθῆ Καρρᾶ, «Καταθέτοντας τὴ μνήμη καὶ τὴ συγκίνηση τῆς ἀνάμνησης», *Ὁ Πολίτης* 134 (Ἰούνιος 2005), σσ. 38-44.

Γιῶργος Καλόφωνος, «Ἡ ρωμαϊκῆ Καππαδοκία», *Ἡ Καθημερινή*, 3 Ἰουλίου 2005.

Zeki Ankan, «Ürgüp' e Yolculuk», *Tarih* 158 (Φεβρουάριος 2007), σσ. 66-71.

Παναγιώτης Ριζόπουλος, *Στῆλος Ὁρθοδοξίας* 81 (Ἰούλιος-Αὔγουστος 2007), σ. 38.

2. Συνασός. *Εἰκόνες καὶ ἀφηγήσεις*, Ἐπιμέλεια: Εὐαγγελία Μπαλτᾶ, 2004, σελ. 253, ISBN 960-87610-3-4.

Κρίσεις:

ἔφημ. *Συναστική Φωνή*, χρόνος 26ος, Β' περίοδος, φ. 32 (Ἰανουάριος-Μάρτιος 2005).

Γιῶργος Καλόφωρος, «Εἰκόνες καὶ ἀφηγήσεις ἀπὸ τῆ ρωμαίικη Καππαδοκία», *ΑΩ 28* (Ἰούνιος 2005), σσ. 36-39.

Ἀνθὴ Καροῦ, «Καταθέτοντας τὴ μνήμη καὶ τὴ συγκίνηση τῆς ἀνάμνησης», *Ὁ Πολίτης* 134 (Ἰούνιος 2005), σσ. 38-44.

Τὸ Βῆμα, 19 Ἰουνίου 2005.

Γιῶργος Καλόφωρος, «Ἡ ρωμαίικη Καππαδοκία», *Ἡ Καθημερινή*, 3 Ἰουλίου 2005.

Ρεγγίνα Παπακωνσταντίνου, *Ἐλευθεροτυπία*: Βιβλιοθήκη, 15 Ἰουλίου 2005.

Παναγιώτης Ριζόπουλος, *Στῆλος Ὁρθοδοξίας* 81 (Ἰούλιος-Αὔγουστος 2007), σ. 38.

Βλ. καὶ τὴν τουρκικὴ ἔκδοση τοῦ ἔργου: Evangelia Balta (ed.), *Sinasos. Mübadeleden önce bir Kapadokya kasabası. Resimler ve anlatılar*, İstanbul, Birzamanlar Yayınclık, 2007, σελ. 240.

Κρίσεις:

Celal Başlangıç, ἔφημ. *Radikal*, 11 Ἰουνίου 2007.

Feza Kürkçioğlu, *Virgöl* 109 (Ἰούλιος-Αὔγουστος 2007), σσ. 38-40.

Ayşe Çavdar, *Yeni Aktüel* 99 (Μάιος-Ἰούνιος 2007), σσ. 182-183.

Özlem Ertan, ἔφημ. *Agos*, φ. 585, 15 Ἰουνίου 2007.

Ahmet Akşit, *Toplumsal Tarih* 163 (Ἰούλιος 2007), σσ. 16-17.

Mehmet Ali Gökaçtı, ἔφημ. *Radikal*, 1η Ἰουνίου 2007.

Elif Görgü, ἔφημ. *Evrinsel*, 18 Ἰουνίου 2007.

Ertan Altan, ἔφημ. *Yeni Şafak*, 24 Ἰουνίου 2007.

İskender Özsoy, *Bizim Gazete*, 25 Μαΐου 2007.

ἔφημ. *Hürriyet*, 27 Μαΐου 2007.

Ζ' Ἀνατυπώσεις

Ἡ Ἔξοδος, τόμ. Β': *Μαρτυρίες ἀπὸ τὶς ἐπαρχίες τῆς Κεντρικῆς καὶ Νότιας Μικρασίας*, Εἰσαγωγή - Ἐποπτεία: Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, Ἐπιμέλεια: Γιάννης Μουρέλος, πρώτη ἀνατύπωση 2004, σελ. 541+1 χάρτ. (Χορηγία Ἰδρύματος Ἀλέξανδρος Γ. Ὠνάσης.)

Κρίσεις:

Γιάννης Η. Χάρης, *Τὰ Νέα*: Βιβλιοδρόμο, 7-8 Ἰουλίου 2007.

Η' Ειδικές συνεργασίες

1. Συνεργασία με την εφημερίδα *Ἡ Καθημερινή* για τὸ ἔνθετο *Ἑπτὰ Ἡμέρες*, 2 Ἰουνίου 2002: *Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν*.
2. Συνεργασία με τὴν εφημερίδα *Τὰ Νέα* για τὴ σειρά 31 τευχῶν ἀπὸ 30-31 Αὐγούστου 2003 ἕως τὶς 4-5 Ὀκτωβρίου 2003 με ἀναδημοσίευση μαρτυριῶν ἀπὸ τοὺς τόμους τῆς *Ἐξόδου Α'+Β'*. Τίτλος αφιερώματος: *Μικρασιατικὴ Καταστροφή. Σελίδες πὸν ἔγραψαν ἱστορία*.

7. Βιβλιοθήκη - Ἀρχεῖο

Βιβλιοθήκη

Στὸ διάστημα 1998-2007 δόθηκε ἰδιαίτερη ἔμφαση στὴν εὐρετηρίαση καὶ τὴν αὐτοματοποίηση τῆς βιβλιοθήκης, ὥστε νὰ βελτιωθοῦν οἱ ἀναζητήσεις τῶν ἀναγνωστῶν καὶ νὰ δημιουργηθεῖ μία σημαντικὴ ἠλεκτρονικὴ βάση βιβλιογραφικῶν δεδομένων για τὶς μικρασιατικὲς σπουδές. Ἡ ἐκ νέου ἀπογραφή τῆς *μικρασιολογικῆς συλλογῆς* θεωρήθηκε ἀπαραίτητη. Ἔτσι ἔγινε ὁ ἐπανελεγχος τῆς συλλογῆς αὐτῆς (16.000 τίτλοι) καὶ ἡ διόρθωση τοῦ αὐτοματοποιημένου καταλόγου. Ἐπίσης, συντάχθηκε πλήρης ἔντυπος κατάλογος τῶν εφημερίδων καὶ περιοδικῶν τῆς βιβλιοθήκης. Αὐτοματοποιήθηκε, ἔξἄλλου, καὶ ὁ κατάλογος τῆς *τουρκικῆς συλλογῆς*, ἡ ὁποία ἀριθμεῖ 600 περίπου τίτλους βιβλίων ἱστορικῶν καὶ τοπογραφικῶν κυρίως περιεχομένου καὶ 23 τίτλους περιοδικῶν. Ἡ συλλογὴ αὐτὴ διαθέτει κάποια ἀπὸ τὰ κλασικὰ συγγράμματα τῆς σύγχρονης τουρκικῆς ἱστοριογραφίας καθὼς καὶ πλήρη σειρά τοῦ *Belleten*, ἐπιστημονικοῦ ὄργανου τοῦ Τουρκικοῦ Ἰδρυάτου Ἱστορίας (Türk Tarih Kurumu). Για τὶς συλλογές αὐτές συντάχθηκε ἐπίσης ἔντυπος κατάλογος.

Τὴν περίοδο αὐτὴ ὁλοκληρώθηκαν ἡ καταγραφή καὶ ἡ αὐτοματοποίηση τῆς *συλλογῆς τοῦ Μουσικοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου*. Περιλαμβάνει σπάνιες ἐκδόσεις βυζαντινῆς μουσικῆς τοῦ 19ου αἰῶνα καθὼς καὶ μελετήματα καὶ ἄρθρα ἑλληνικὰ καὶ ξενόγλωσσα για τὴν παραδοσιακὴ μας μουσικὴ, τὴ δημοτικὴ ποίηση καὶ τὸν χορὸ. Ἀριθμεῖ 1.300 τίτλους βιβλίων καὶ 41 τίτλους περιοδικῶν. Συντάχθηκε ἐπίσης ἔντυπος κατάλογος.

Κεφαλαῖωδους σημασίας εἶναι τὸ τμήμα τῆς βιβλιοθήκης πὸν περιλαμβάνει τὶς ἐκδόσεις στὰ *καραμανλίδικα*. Ἡ συλλογὴ αὐτὴ, πὸν εἶναι πλήρως βιβλιογραφημένη χάρι στὶς ἐργασίες τῆς Εὐαγγελίας Μπαλτᾶ, ἐντάχθηκε

επίσης στον αυτοματοποιημένο κατάλογο. Ός προς τή μικρασιολογική τους θεματολογία αποδελτιώθηκαν τὰ περιοδικὰ Ἑλληνισμός, Ἑλληνικά, Ἱστορικά καὶ Ἱστορῶ καὶ τὰ ἄρθρα τους ἐντάχθηκαν στὸν ἠλεκτρονικὸν κατάλογο.

Ἡ συντήρηση τῶν συλλογῶν καθὼς καὶ ἡ ἀποκατάστασή τους μὲ βάση τὶς δυνατότητες ποὺ προσφέρει ἡ σύγχρονη τεχνογνωσία ἀποτέλεσε πρωταρχικὴ μέρημα. Ἐτσι ἀποκαταστάθηκαν σπάνιες ἐκδόσεις τοῦ 18ου καὶ τοῦ 19ου αἰῶνα τῆς Σμύρνης καὶ τῆς Κωνσταντινούπολης, καθὼς καὶ ἱκανοποιητικὸς ἀριθμὸς καραμανλίδικων ἐκδόσεων. Ἐπίσης συντηρήθηκε ἡ πλήρης σειρά τῆς περιοδικῆς ἐκδόσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως, ποὺ ἀριθμεῖ 33 τόμους (1863-1910/11).

Θὰ πρέπει ἐδῶ νὰ ἐπισημανθεῖ ἡ πολύτιμη συμβολὴ χορηγῶν, ὅπως τὸ Ἴδρυμα Ἀναστασίου Γ. Λεβέντη, Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐταιρεία Ἐμφιαλώσεως 3Ε, τὸ Ν. Demos Foundation καὶ τὸ Ἴδρυμα Σταῦρος Σ. Νιάρχος, τῶν ὁποίων οἱ δωρεές συνέβαλαν οὐσιαστικὰ τόσο στὸν συστηματικὸ ἐμπλουτισμὸ τοῦ ὑλικοῦ τῆς βιβλιοθήκης ὅσο καὶ στὸν ἐκσυγχρονισμὸ τῆς οἰκονομίας τῆς.

Στὴ διάρκεια τῆς ὑπὸ ἀνασκόπηση περιόδου τὸ ὑλικὸ τῆς βιβλιοθήκης αὐξήθηκε κατὰ 3.500 τόμους, δηλαδὴ κατὰ 35%. Τὸ 30% τῶν νέων προσοκτήσεων προέρχονται ἀπὸ ἀγορές, ἐνῶ ὀρισμένα δυσεύρετα βιβλία φωτοτυπήθηκαν καὶ ἐντάχθηκαν στὴ βιβλιοθήκη. Ἰκανοποιητικὰ συνεχίσθηκε τὸ πρόγραμμα ἀνταλλαγῶν μὲ εἴκοσι πέντε περίπου ἑλληνικὰ καὶ ξένα ἐπιστημονικὰ ἱδρύματα, μέσω τοῦ ὁποίου πλουτίζεται ἡ βιβλιοθήκη καὶ παράλληλα γίνονται γνωστὲς στὸν εὐρύτερο ἐπιστημονικὸ κύκλο οἱ ἐκδόσεις τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν.

ΠΡΟΣΚΤΗΣΕΙΣ ΒΙΒΑΙΩΝ		
Ἔτος	Βιβλία	Ἀγορά
1998	242	44
1999	402	31
2000	153	30
2001	106	42
2002	227	70
2003	284	101
2004	293	147
2005	279	103
2006	210	82
ΣΥΝΟΛΟ	2.196	650

ΠΡΟΣΕΛΕΥΣΗ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ	
Ἔτος	Ἀναγνώστες
1998	518
1999	618
2000	664
2001	642
2002	620
2003	555
2004	562
2005	711
2006	810
ΣΥΝΟΛΟ	5.700

Θά πρέπει επίσης νά επισημανθεῖ ἡ αὐξημένη προσέλευση τῶν ἀναγνωστῶν καί χρηστῶν τῆς βιβλιοθήκης πού ἀφοροῦν σέ δύο μεγάλες κατηγορίες: Ἡ πρώτη περιλαμβάνει μελετητές καί ἐρευνητές (μαθητές, προπτυχιακοί καί μεταπτυχιακοί φοιτητές καί εἰδικοί ἐπιστήμονες ἀπό τήν Ἑλλάδα καί τὸ ἔξωτερικό) πού ασχολοῦνται μὲ ζητήματα τῆς εὐρύτερης μικρασιολογικῆς θεματολογίας. Ἡ δεύτερη κατηγορία ἀποτελεῖται ἀπὸ Μικρασιάτες νεότερων γενεῶν ἀπὸ τήν Ἑλλάδα καί τήν ἐλληνική διασπορά, τοὺς ὁποίους συνδέει μὲ τὸ Κέντρο μιά ιδιαίτερη συναισθηματικὴ σχέση. Τὰ τελευταῖα χρόνια παρατηρεῖται μείωση ὡς πρὸς τὴν προσέλευση τῆς δεύτερης κατηγορίας ἀναγνωστῶν καί σημαντικὴ αὔξηση τῆς πρώτης.

Τὴν περίοδο αὐτὴ ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς ἐπισκεπτῶν ἀνέρχεται στοὺς 5.700 ἐξαρουμένων αὐτῶν πού ἐξυπηρετήθηκαν δι' ἀλληλογραφίας (κυρίως ἐρευνητές τοῦ ἔξωτερικοῦ). Κατὰ μέσον ὄρο ἐξυπηρετήθηκαν 634 μελετητές τὸν χρόνο.

Ἀρχεῖο

Οἱ ὄροι τῆς διαφύλαξης, τῆς μελέτης καί τῆς ἀξιοποίησης ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴ καί τὴ διεθνή ἐπιστημονικὴ καί ἐρευνητικὴ κοινότητα τοῦ πολῦτιμου Ἀρχείου Προφορικῆς Παράδοσης τέθηκαν πλέον σὲ νέες βάσεις. Τὸ Ἴδρυμά μας ἀξιολογήθηκε θετικὰ γιὰ τὸ ἔργο «Ἀξιοποίηση νέων τεχνολογιῶν τηλεπικοινωνιῶν καί πληροφορικῆς γιὰ τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν» τοῦ ἐπιχειρησιακοῦ προγράμματος «Κοινωνία τῆς Πληροφορίας». Ἡ ἀπόφαση αὐτὴ κοινοποιήθηκε στίς 12 Δεκεμβρίου 2004. Ὁ συνολικὸς προϋπολογισμὸς τοῦ ἔργου ἀνέρχεται στὰ 600.000 εὐρώ.

Τὸ ἔργο ἀπαρτίζεται ἀπὸ ὀκτῶ ὑποέργα:

1. Ἐπιστημονικὴ τεκμηρίωση τοῦ ἀρχειακοῦ ὑλικοῦ.
2. Ψηφιοποίηση καί ψηφιακὴ ἐπεξεργασία τοῦ ἀρχειακοῦ ὑλικοῦ.
3. Ἀνάπτυξη λογιμοικοῦ ἐπιστημονικῆς τεκμηρίωσης.
4. Δημιουργία διαδίκτυακοῦ κόμβου.
5. Προστασία καί διαχείριση τοῦ ἀρχειακοῦ ὑλικοῦ.
6. Δημιουργία ἐκπαιδευτικοῦ λογιμοικοῦ.
7. Δημιουργία CD-ROM προβολῆς καί ἀνάδειξης τοῦ ὑλικοῦ τοῦ ΚΜΣ.
8. Προμήθεια ἐξοπλισμοῦ.

Ἦδη ἔχουν ὀλοκληρωθεῖ ἡ τεκμηρίωση, ἡ ταξινόμηση καί ἡ καταλογογράφηση τοῦ ὑπὸ ψηφιοποίηση ὑλικοῦ ἀπὸ τὴν ὁμάδα τεκμηρίωσης. Ἐπίσης, ἔχει ἐγκατασταθεῖ νέος ἐξοπλισμὸς πληροφορικῆς, ἀπαραίτητος γιὰ τὴν

αξιοποίηση του ψηφιακού προϊόντος, ό οποίος αποτελείται από οκτώ επιτραπέζιους υπολογιστές και έναν server με UPS, ένα lap-top, δύο εκτυπωτές, ένα μηχάνημα scanner και ένα φωτοτυπικό για την εξυπηρέτηση τόσο του έρευνητικού προσωπικού όσο και του αναγνωστικού κοινού του Ίδρυματος.

Τό προς ψηφιοποίηση υλικό αποτελείται από το Άρχειο Προφορικής Παράδοσης (περίπου 160.000 χειρόγραφες σελίδες με μαρτυρίες 5.000 προσφύγων από όλες σχεδόν τις περιοχές της Μικράς Ασίας), από χειρόγραφα που έχουν συνταχθεί από τον 19ο αιώνα αλλά και την περίοδο μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή από λόγιους ή μη Μικρασιάτες, από φωτογραφίες που απεικονίζουν την καθημερινή ζωή των Μικρασιατών στις έστιες τους αλλά και αποτυπώνουν το δράμα του 1922 και την έδω εγκατάσταση και, τέλος, από χάρτες και σκαριφήματα της Μικράς Ασίας που σχεδιάστηκαν από τη Χαρτογραφική Υπηρεσία του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών.

Στό πλαίσιο του προγράμματος αυτού έγιναν εργασίες για την πληρέστερη οργάνωση και την ένδελεχη εύρετηρίαση του αρχαικού υλικού ως προς τις αποστολές και τα όδοιπορικά των συνεργατών την περίοδο συγκρότησης του Άρχειου Προφορικής Παράδοσης και ως προς την εγκατάσταση των προσφύγων στην Ελλάδα. Έγινε επίσης επανέλεγχος του εύρετηρίου των τοπωνυμίων του Άρχειου Προφορικής Παράδοσης και αυτοματοποίησή του και συντάχθηκε εύρετήριο των χαρτών της Χαρτογραφικής Υπηρεσίας του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών.

Η βιβλιοθήκη και το αρχείο κατά περίπτωση λειτουργούν και ως εκπαιδευτικά εργαστήρια. Στο διάστημα της οκταετίας αυτής φοιτητές τμημάτων Ιστορίας, Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Γλωσσολογίας από τα Πανεπιστήμια Αθηνών, Παντείου και Αιγαίου προσέφεραν την εργασία τους, είτε έθελοντικά είτε ως συμβασιούχοι ασκούμενοι φοιτητές.

Η υπεύθυνη της Βιβλιοθήκης και του Άρχειου Βαρθάρα Κοντογιάννη δημοσίευσε τις μελέτες:

1. «Βιβλιογραφικός οδηγός», *Σμύρνη. Η Μητρόπολη του Μικρασιατικού Έλληνισμού / Smyrna. Metropolis of the Asia Minor Greeks*, συνεργασία με τις εκδόσεις Ήφες, 2001, σσ. 299-308.

2. «Ξενοφάνης (1896-1910). Συμβολή στη γνώση και την οικείωση του Μικρασιατικού Έλληνισμού», *Πρακτικά Ζ' Πανελληνίου Συνεδρίου για τον Έλληνισμό της Μικράς Ασίας. Ο Έλληνισμός της Μικράς Ασίας από την Αρχαιότητα ως τον εικοστό αιώνα. Πολιτική ιστορία και ιστορία του πολιτισμού* (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - Δήμος Θεσσαλονίκης, 6-7-8 Δεκεμβρίου 2002), Θεσσαλονίκη, Άφρο Κυριακίδη, σσ. 52-60.

3. «Η Βιβλιοθήκη και τὸ Ἀρχεῖο Μερλιέ», *Ἡ Καθημερινή*. Ἑπτὰ Ἡμέρες, 2 Ἰουνίου 2002: *Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν*, σσ. 22-27.

4. «Ἱστορική ἀναφορὰ γιὰ τοὺς τόπους καταγωγῆς τῶν τραγουδιῶν», στὸ *Τραγούδια ἀπὸ παράλιες πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τοῦ Πόντου*, Ἀθήνα, Μουσικὸ Λαογραφικὸ Ἀρχεῖο - Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν, 2004, σσ. 6-12.

8. Ἀρχεῖο Μερλιέ

Τὸ Ἀρχεῖο Μέλπωσ καὶ Ὀκταβίου Μερλιέ ἀποτελεῖ ἰδιαίτερο τμῆμα τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν καὶ στεγάζεται σὲ εἰδικὰ διαμορφωμένο χῶρο τοῦ οἰκίματος, ὅπου διατηροῦνται τὰ γραφεῖα, μέρος τῆς βιβλιοθήκης καὶ ἄλλα προσωπικὰ ἐνθύμια τῶν ἰδρυτῶν. Περιεχόμενα τοῦ ἀρχείου ἀποτελοῦν τὰ κατάλοιπα καὶ ἡ ἐκτενέστατη ἀλληλογραφία τοῦ ζεύγους Μερλιέ καθὼς καὶ χειρόγραφα καὶ ἀρχεῖακὸ ὑλικὸ σημαντικῶν ἐκπροσώπων τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας ποὺ συγκέντρωσε ὁ Ὀκτάβιος Μερλιέ. Μεταξὺ τοῦ ὑλικοῦ αὐτοῦ ἐξέχουσα θέση κατέχουν χειρόγραφα τοῦ Ἁγγελοῦ Σικελιανοῦ καὶ τὸ Ἀρχεῖο Ἀλέξανδρου Παπαδιαμάντη. Τὸ ὑλικὸ τοῦ Ἀρχείου Μερλιέ ὀργάνωσαν καὶ κατέταξαν ἡ Ἀγλαΐα Α. Ἀγιουτάντη καὶ ἡ Ἑλένη Παπανικολάου.

Κατὰ τὴν ὑπὸ ἀνασκόπηση περίοδο τὸ ὑλικὸ τοῦ Ἀρχείου Μερλιέ μελέτησαν οἱ ἐξῆς ἐρευνητές:

Φεβρουάριος 1998: Ἀθηνᾶ Βογιατζόγλου, φιλόλογος: Ἔργασία γιὰ τὸν Ἁγγελο Σικελιανό.

Μάιος 1998: Δήμητρα Ρετινᾶ, μεταπτυχιακὴ φοιτήτρια: *Πολιτιστικὲς ἐπαφὲς Γαλλίας-Ἑλλάδος στὶς δεκαετίες τοῦ 1920 καὶ 1930*.

Σεπτέμβριος 1998: Ν. Π. Παῖσιος, Μουσεῖο Μπενάκη: *Ἀρχεῖο Σικελιανοῦ*.

Νοέμβριος 1998: Φώτιος Δημητρακόπουλος, καθηγητῆς: *Ἀρχεῖο Παπαδιαμάντη*.

Φεβρουάριος 1999: Λάμπρος Φλιτούρης, ἱστορικός: *Ἑλληνογαλλικὲς πολιτιστικὲς σχέσεις μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο*.

Μάρτιος 1999: Πηνελόπη Παπαηλία, ἀνθρωπολόγος: *Πρακτικὰ - Φροντιστήρια Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν*.

Ἀπρίλιος 1999: Μανόλης Βουρλιώτης, ἱστορικός: *Δελφικὲς ἐορτὲς 1927, 1930*.

Ὀκτώβριος 1999: Κωνσταντῖνος Μπουρναζάκης, φιλόλογος: *Ἀρχεῖο Σικελιανοῦ*.

Νοέμβριος 1999: Λάμπρος Φλιτούρης, ιστορικός: *Έλληνογαλλικές πολιτιστικές σχέσεις μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.*

Ίούλιος 2003: Yann Logelin και Mathilde Regnaud, άρχειονόμοι του Γαλλικού Ίνστιτούτου Ἀθηνών: *Προεργασία για την Ημερίδα Octave Merlier.*

Δεκέμβριος 2003: Μαρία Οικονόμου, καθηγήτρια: *Άλληλογραφία, Ὑπότροφοι 1945.*

Ἀπρίλιος 2005: Δημήτρης Γιατζουζάκης, σκηνοθέτης: *Περίοδος Κατοχής.*

Ίούνιος 2005: Ἀχιλλέας Ρακίνας, φοιτητής: *Μελέτη Δωρεᾶς Ἰωάννης Ἀθανασιάδη.*

Ὀκτώβριος 2006: Μαρία Τσούτσουρα, καθηγήτρια: *Μελέτη Διατριβῆς Roland Hibon.*

Ἰανουάριος 2007: Νικόλαος Μανιτάκης, λέκτορας Πανεπιστημίου Κύπρου: *Άλληλογραφία Ὀκταβίου και Μέλπος Μερλιέ με φίλους, 1942-1961.*

9. Οικονομικά

Ἡ ἔνδημη πλέον οικονομική δυσπραγία ἀποτέλεσε κατά την περίοδο αὐτή τὸ σημαντικότερο πρόβλημα τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν. Οἱ δυσκολίες γιὰ ἓνα ἴδρυμα, ποῦ προσπαθεῖ νὰ ἐπιτελέσει τὸ ἔργο του μὲ σοβαρότητα καὶ συνέπεια ἀλλὰ χωρὶς μόνιμη καὶ ἐπαρκῆ χρηματοδότηση, εἶναι προφανεῖς. Μοιραῖα τὸ ἐπιστημονικὸ ἔργο παρεμποδίζεται καὶ σὲ ὀρισμένες συγκυρίες ὑποβαθμίζεται στὴ σειρά τῶν προτεραιοτήτων μας, λόγῳ τῆς ἀγωνίας γιὰ τὴν ἐπιβίωση τοῦ Ἰδρυματος, καθὼς συχνὰ ἡ δραματικὴ ἔλλειψη πόρων γίνεται ἐπαχθὴς ἀκόμη καὶ σὲ σχέση μὲ τὰ μικρὰ πρακτικὰ θέματα τῆς καθημερινῆς λειτουργίας. Δυστυχῶς ἡ κρατικὴ ἐπιχορήγηση, παρὰ τὶς προσπάθειες καὶ τὶς ἐπίμονες ἔγγραφες καὶ προφορικὲς ἐκκλήσεις μας πρὸς τοὺς ἀρμοδίους καὶ παρὰ τὴ συμπαράσταση ποῦ εἶχαμε ἀπὸ ὑπηρεσιακοὺς παράγοντες τῆς Διεύθυνσης Νεότερης Πολιτιστικῆς Κληρονομιάς, δὲν ἔγινε δυνατὸ νὰ ἀναπροσαρμοσθεῖ κατὰ τρόπο οὐσιαστικὸ καὶ μόνιμο. Ἐπίσης, παρὰ τὰ σχετικὰ διαβήματα δὲν δόθηκε στὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν ἰδιαίτερος κωδικὸς ἀριθμὸς ἐπιχορήγησης (ΚΑΕ) ἀπὸ τὸν κρατικὸ προϋπολογισμό. Ἡ ἀπόκτηση αὐτοῦ τοῦ ἰδιαίτερου ΚΑΕ θὰ συνέβαλε δραστικὰ στὴ θεραπεία τῆς χρόνιας οικονομικῆς ἀνεπάρκειας καὶ δυσπραγίας. Παρ' ὅλα αὐτὰ, ἡ συνέχιση τῆς λειτουργίας τοῦ Κέντρου ἔγινε δυνατὴ χάρις στὴν ἐνίσχυση ἀπὸ τὰ ἔκτακτα κονδύλια τοῦ ΥΠΠΟ, τῶν ὁποίων τὴ χορήγηση ἐγκρίνουν ὕστερα ἀπὸ σχετικὰ διαβή-

ματά μας, οί κατά καιρούς πολιτικοί προϊστάμενοι του Ύπουργείου, τους όποιους δημόσια εύχαριστούμε και από τή θέση αυτή.

Αναλυτικότερα, κατά τήν περίοδο 1998-2006 ή τακτική επιχορήγηση του έλληνικού δημοσίου προς τό Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών καταγράφεται στον Πίνακα Α', ενώ ή έκτακτη επιχορήγηση στον Πίνακα Β'.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α'
ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ 1998-2006

Έτος	Δρχ.	Εύρώ
1998	19.600.000	57.720,00
1999	22.560.000	66.207,00
2000	39.000.000	114.453,00
2001	23.000.001	67.498,00
2002		198.092,25
2003		99.750,00
2004		99.750,00
2005		90.250,00
2006		159.750,00
	Σύνολο	953.270,25

ΠΙΝΑΚΑΣ Β'
ΕΚΤΑΚΤΕΣ ΧΟΡΗΓΙΕΣ

Έτος	Δρχ.	Εύρώ
ΟΠΑΠ		
1998	27.500.000	79.530,00
2000	56.500.000	165.810,00
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ – ΕΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ		
2001	30.000.001	88.041,00
2003	100.000,00	
2004		10.000,00
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ		
1998	3.000.000	8.804,00

Έτος	Δρχ.	Ευρώ
ΙΑΔΥΜΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ		
1999	8.213.171	24.103,00
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ		
2006		25.000,00

Κατά την περίοδο 1998-2006 συνεχίσθηκε και αυξήθηκε η επιδότηση του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών από το Πάγκειο Κληροδότημα. Η ενίσχυση αυτή, που έχει προσλάβει μόνιμο χαρακτήρα, αποτελεί πηγή έσοδων ζωτικής σημασίας για το Κέντρο και για τόν λόγο αυτό εκφράζουμε θερμές ευχαριστίες προς την Πάγκειο Επιτροπή.

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ'
ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΠΑΓΚΕΙΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Έτος	Δρχ.	Ευρώ
1998	7.000.000	20.543,00
1999	4.000.000	11.739,00
2000	9.000.000	26.412,00
2001	7.000.000	20.543,00
2002		20.500,00
2003		21.000,00
2004		21.000,00
2005		21.000,00
2006		27.000,00
Σύνολο		189.737,00

Έξισου σημαντική από πρακτική αλλά και ένθαρρυντική από ηθική άποψη υπήρξε η επί σειρά ετών συνεχιζόμενη χορηγία του Ίδρυματος Ν. DEMOS του Σικάγου, η οποία διατέθηκε για το πρόγραμμα της ηλεκτρονικής αρχειοθέτησης του υλικού του Άρχείου Προφορικής Παράδοσης του Κέντρου (βλ. σχετικά στο κεφάλαιο 7. Βιβλιοθήκη - Άρχείο).

N. DEMOS FOUNDATION

1998	8.038 \$
1999	9.279
2000	11.591
2001	11.039
2002	7.500
2003	10.000
2004	10.800
2005	10.800

Κατά την υπό ανασκόπηση περίοδο συνεχίσθηκε επίσης η προσπάθεια αναζήτησης πηγών χρηματοδότησης από τον ιδιωτικό τομέα είτε με τη μορφή δωρεών ιδιωτών είτε με την προσέλκυση χορηγιών από κοινωφελή ιδρύματα και οργανισμούς, με ικανοποιητικά αποτελέσματα.

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ'
ΔΩΡΕΕΣ

Έτος	Δρχ.	Ευρώ
ΙΔΡΥΜΑ Α. Γ. ΛΕΒΕΝΤΗ		
1998	2.636.400	7.737,00
1999	3.609.885	10.599,94
		(ανακαίνιση αίθουσας Α. Γ. Λεβέντη)
2000	2.000.000	5.869,00
2000	8.000.113	23.477,95
2001	6.999.986	20.542,88
2004		20.000,00
2006		20.000,00
ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ Σ. ΝΙΑΡΧΟΣ		
2000	8.000.000	23.477,62
2001	8.000.000	23.477,62
ΙΔΡΥΜΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Σ. ΩΝΑΣΗΣ		
2004		78.552 ευρώ
		(δαπάνη έκδοσης του τόμου Γ' της 'Εξόδου)
COCA-COLA, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΜΦΙΑΛΩΣΕΩΣ Α.Ε.		
1998	3.913.485	11.484,82
1999	4.020.000	11.797,50

Έτος	Δοχ.	Εὔρω
2000	7.580.000	22.245,05
2001	4.600.000	13.499,63
2002		13.501,60
2006		10.000,00

ΑΛΛΕΣ ΔΩΡΕΕΣ

1998	INTRAKOM	2.494,50
1999	καθηγητής Harry J. Psomiades	2.694,06
2001	οικογένεια Γκίκα Φραγκοπούλου	2.934,70
2001	από τις εκδόσεις İletişim (καταβολή πνευματικών δικαιωμάτων)	1.906,54
2001	Publish ΕΠΕ	2.934,70
2003	οικογένεια Γκίκα Φραγκοπούλου	2.935,00
2004	οικογένεια Γκίκα Φραγκοπούλου	2.500,00
2005	Έβίτα Τάκη Αράτογλου	8.515,00
2006	Άθανάσιος Λασκαρίδης	30.000,00
2006	Global, Έταιρεία Χρηματοδοτήσεων και Έπενδύσεων Α.Ε.	20.000,00
2006	Fonds Samuel Baud-Bovy	41.238,00
2006	Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	60.000,00
2006	Κληροδότημα Άθανασίου Τσερνόγλου	146.735,14

Ίδιαίτερη μνεία θα πρέπει να γίνει στο κληροδότημα του μικρασιατικού Άθανασίου Τσερνόγλου, όπως και στις δωρεές των συγγενών του άεμνήστου Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών ακαδημαϊκού Γεωργίου Τενεκίδη, Δημοσθένη, Γεωργίου και Εὐγενίας Φραγκοπούλου. Ἀμφότερες οί χειρονομίες αυτές υποδηλώνουν ειλικρινή συναντίληψη για τὸ Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών πὸν ἀποτελεῖ γιὰ μᾶς πηγή μεγάλης ἐγκαρδίωσης.

Τὸ Ἴδρυμα Ἀναστασίου Γ. Λεβέντη στάθηκε καὶ τὴν περίοδο αὐτὴ πολύτιμος ἄρωγός στις προσπάθειες τοῦ Ἰδρυματός μας, χάρις στοῦ ἀμέριστο ἐνδιαφέρον τοῦ ἀεμνήστου Κωνσταντίνου Λεβέντη, Προέδρου τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ἰδρυματος, τοῦ πρώην ἐκπροσώπου τοῦ Ἰδρυματος Α. Γ. Λεβέντη σὴν Ἀθήνα Πρόσβως ἑ.π. Ἀχ. Ἐξάρχου, καὶ τοῦ μέλους τοῦ Διοικητικοῦ τοῦ Συμβουλίου καὶ Ἀντιπροέδρου τοῦ Δ.Σ. τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν κυρίου Γεωργίου Δαβίδ.

Παρά την ανεκτίμητη βοήθεια που παρέχουν οι ιδιωτικές χορηγίες, ο ρόλος του Ύπουργείου Πολιτισμού παραμένει αναντικατάστατος. Έτσι ή αναπροσαρμογή της κρατικής χορηγίας παραμένει το κύριο αίτημα του Κέντρου. Αν ό έποπτεύων φορέας, δηλαδή το Ύπουργείο Πολιτισμού, αποδίδει τη δέουσα σημασία στο έπιστημονικό έργο και την εθνική αποστολή του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, οφείλει να του παρέχει τὰ αναγκαία εφόδια, ώστε ή αποστολή αυτή να επιτελείται στο ένδεδειγμένο επίπεδο.

10. Οίκημα

Το περιβλεπτο νεοκλασικό οίκημα της οδού Κυδαθηναίων 11-13 έχει πλέον ταυτιστεί με το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών. Η στέγαση σε ένα από τὰ σημαντικότερα και παλαιότερα διατηρητέα κτίρια της Πλάκας έχει προσδώσει στο Ίδρυμα την αναγκαία εμφάνιση που επιβάλλει ή ιστορία του και ή σπουδαιότητα της αποστολής που επιτελεί. Ο χαρακτηρισμός του οικήματος ως διατηρητέου και ή παλαιότητα της κατασκευής καθιστούν αναγκαία τη συνεχή συντήρηση των χώρων, γεγονός που επιβαρύνει σοβαρά τον προϋπολογισμό του Κέντρου. Στο χρονικό διάστημα 1998-2007 έγιναν σημαντικές και ουσιαστικές βελτιωτικές και έκσυγχρονιστικές εργασίες δεδομένου ότι :

1. Ύπήρξαν εμφανή σημεία ύγρασίας τόσο στο ύπόγειο όσο και στους έξωτερικούς τοίχους του αύλειου χώρου, με αποκόλληση κυρίως των επιχρισμάτων.

2. Όλα τὰ κουφώματα έφεραν έντονες ζημιές (διάβρωση και αποκόλληση ξυλείας, χρωμάτων κ.λπ.).

3. Στους χώρους ύγιεινης ήταν επιβεβλημένη ή αντικατάσταση των πλακιδίων και ή συντήρηση ή αντικατάσταση των υδραυλικών εγκαταστάσεων.

4. Η μέθοδος θέρμανσης του κτιρίου μέσω θερμοσυσσωρευτών θεωρήθηκε πλέον ακατάλληλη λόγω της φθοράς των συσκευών και της δυσανάλογης προς την απόδοσή τους ύψηλης δαπάνης λειτουργίας. Κρίθηκε επιβεβλημένη ή αντικατάσταση των συσκευών αυτών από θερμοπομπούς χαμηλής κατανάλωσης και μεγάλης αποδοτικότητας. Στο πλαίσιο αυτό το κτίριο έπρεπε επίσης να έξοπλιστεί και με συσκευές κλιματισμού.

5. Σε όλους τους χώρους του κτιρίου ήταν απαραίτητες ποικίλες ήλεκτρολογικές και ξυλουργικές εργασίες.

Το συνολικό κόστος των παραπάνω εργασιών και έξοπλισμών ανήλθε στα 300.000 ευρώ περίπου.

Οί παραπάνω έργασίες ἀποκατάστασης καὶ ἐκσυγχρονισμοῦ ἐκτελέσθη-
καν χάρις σὲ ἰδιωτικὲς χορηγίες (Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, Ἰθανάσιος
Λασκαρίδης, Global, Ἴταιρεία Χρηματοδοτήσεων καὶ Ἰεπενδύσεων Α.Ε. /
Ἰγγελοσ Πλακόπητας). Ἰπίσης ἀντικαταστάθηκαν οἱ δύο ἐξωτερικὲς θύρες
ἀρ. 11 καὶ 13 καὶ βάρφθηκαν ἠ πρόσθια καὶ ἠ ὀπίσθια ὄψη τοῦ κτιρίου. Ὅλεσ
οἱ ἐργασίες ἀποκατάστασης καὶ ἀνακαίνισης ἔγιναν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψη τῆς
Διεύθυνσης Πολιτιστικῶν Κτιρίων καὶ Ἰναστήλωσης Νεότερων καὶ Σύγ-
χρονων Μνημείων τοῦ Ἰπουργείου Πολιτισμοῦ (Ἀρχιτέκτονες Μαριάννα
Φιλήντρα καὶ Σωτήριος Χαραλαμπίδης).

Σὲ μνηαία βάση συντηρεῖται πλέον ὁ κῆπος τοῦ Κέντρου. Στὸν ὄμορφο
χῶρο, ποῦ ἔχει διαμορφωθεῖ στὴν ἐσωτερικὴ αὐλὴ τοῦ κτιρίου, διοργανῶν-
νται δεξιώσεις, ποῦ πλαισιῶνουν διαλέξεις καὶ πνευματικὲς ἐκδηλώσεις ποῦ
λαμβάνουν χώρα στὴν Αἴθουσα Α. Γ. Λεβέντη.

Ἰπίσης, κατὰ τὴν ὑπὸ ἀνασκότηση χρονικὴ περίοδο ἐκσυγχρονίστηκε τὸ
σύστημα ἀσφαλείας καὶ πυρανίχνευσης τοῦ κτιρίου. Τὸ Ἰρχειο Προφορικῆς
Παράδοσης στεγάζεται πλέον σὲ εἰδικὰ κυλιόμενα ἐρμάρια καὶ στὸν εἰδικὸ
αὐτὸν χῶρο τοποθετήθηκε σύστημα ἀφύγρانشς.

11. Ἰπιχειρησιακὸ Πρόγραμμα «Κοινωνία τῆς Πληροφορίας» Ἰξιοποίηση νέων τεχνολογιῶν τηλεπικοινωνιῶν καὶ πληροφορικῆς γιὰ τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν

Τὸ 2004, τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν ἐντάχθηκε στὸ ἐπιχειρησιακὸ
πρόγραμμα «Κοινωνία τῆς Πληροφορίας», τὸ ὁποῖο χρηματοδοτεῖται ἀπὸ
τὸ Γ' ΚΠΣ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἰνωσης. Βάσει τοῦ προγράμματος αὐτοῦ, τὸ
Κέντρο προβαίνει στὴν ψηφιοποίηση καὶ ψηφιακὴ ἐπεξεργασία τοῦ ὕλικου
του, στὴν ἀνάπτυξη λογισμικοῦ ἐπιστημονικῆς τεκμηρίωσης καὶ ἀνάκτησης
τοῦ ὕλικου αὐτοῦ, στὴ δημιουργία διαδικτυακοῦ κόμβου προβολῆς του, στὴ
δημιουργία λογισμικοῦ προστασίας καὶ διαχείρισης τοῦ ὕλικου καὶ στὴ
δημιουργία πολυμεσικοῦ CD-ROM.

Ἰναλυτικότερα, τὸ πρὸς ψηφιοποίηση ὕλικὸ τοῦ Κέντρου περιλαμβάνει:

- 1) τὸ Ἰρχειο Προφορικῆς Παράδοσης (160.000 σελίδες),
- 2) 500 χειρόγραφα Μικρασιατῶν, λογίων ἠ μῆ, τοῦ 19ου καὶ τοῦ 20ου
αἰῶνα,
- 3) 5.000 φωτογραφίες, ποῦ ἀποτυπῶνουν τὴν καθημερινὴ ζωὴ τῶν Μικρα-
σιατῶν στὶς ἐστίες τους, ἀλλὰ καὶ τὶς μετέπειτα ἐμπειρίες τους, τόσο κατὰ τὴν
Ἰξοδὸ τοῦ 1922 ὄσο καὶ κατὰ τὴν ἐδῶ ἐγκατάσταση τῶν ἐκπατρισμένων,

- 4) 100 χάρτες μικρασιατικής θεματολογίας,
- 5) πέντε κασέτες οπτικού υλικού από τη βιντεοθήκη του Κέντρου.

Πιο συγκεκριμένα, το τελικό προϊόν θα συμπεριλαμβάνει την ψηφιοποίηση του υλικού του Κέντρου, την ανάπτυξη λογισμικού επιστημονικής τεκμηρίωσης και ανάκτησής του καθώς και την προστασία του, μέσω της ανάπτυξης συστήματος ύδατοσήμανσης. Έπιπλέον, για τη διασφάλιση της εύκολης πλοήγησης στο υλικό αλλά και της εκπαιδευτικής εφαρμογής του ή προκήρυξη συμπεριέλαβε την ανάπτυξη διαδικτυακής πύλης (σε τρεις γλώσσες: ελληνικά, αγγλικά, τουρκικά), ή οποία θα περιλαμβάνει αναλυτικό πίνακα περιεχομένων, καθώς και εκπαιδευτικού λογισμικού, που θα προσελκύσει τους νέους ως προς την κατανόηση και την εκμάθηση ζητημάτων της ιστορίας του Μικρασιατικού Έλληνισμού. Τέλος, θα δημιουργηθεί δίγλωσσο CD-ROM ανάδειξης του ψηφιοποιημένου υλικού του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών.

Κατόπιν άνοιχτοῦ διεθνούς διαγωνισμοῦ ποῦ διενήργησε τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν, ἡ ὑλικοτεχνικὴ ὑποστήριξη τοῦ ἔργου ἀνατέθηκε στὴν ἑταιρεία «Ὡμέγα», ἐνῶ ὁ σχεδιασμὸς τοῦ λογισμικοῦ τεκμηρίωσης καὶ τοῦ διαδικτυακοῦ κόμβου θὰ πραγματοποιηθεῖ ἀπὸ τὸ Ἰνστιτοῦτο Ἐπέξεργασίας Λόγου. Ἡ προεργασία ξεκίνησε τὸν Ἰούλιο τοῦ 2005 ἀπὸ τὴν ὁμάδα επιστημονικῆς τεκμηρίωσης, τὰ μέλη τῆς ὁποίας προσλήφθηκαν κατόπιν συνεντεύξεων. Πρόκειται γιὰ τοὺς Στυλιανὸ Καφωμένο, Παρασκευὴ Καπῶλη, Ἐλευθερία Κυφωνίδου καὶ Μαρία Παπαγιαννοπούλου. Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς διετίας 2005-2007 πραγματοποιήθηκαν ἐργασίες ταξινόμησης καὶ ἐλέγχου τοῦ υλικοῦ μὲ σκοπὸ τὴν κατὰ περίπτωση προετοιμασία τῶν ἀρχείων πρὸς ψηφιοποίηση.

Γιὰ τὴν ἐπίτευξη τῶν σκοπῶν τοῦ προγράμματος ἐλήφθησαν ὑπόψη τὰ πλέον σύγχρονα διεθνῆ πρότυπα τεκμηρίωσης πολιτιστικῶν καὶ γλωσσικῶν πόρων, μὲ ταυτόχρονο σεβασμὸ στὴν παλαιότερη ταξινόμηση καὶ φιλοσοφία δημιουργίας τῶν ἀρχειακῶν συλλογῶν τοῦ Ἰδρυάτου. Τὸ ἔργο θὰ ἀποπερατωθεῖ τὸν Φεβρουάριο τοῦ 2008.

Μέλη τῆς ὁμάδας τεκμηρίωσης ἀνέδειξαν τὴν ἐργασία τους μὲσφ τῆς συμμετοχῆς τους σὲ επιστημονικὲς συναντήσεις. Συγκεκριμένα:

Στέλιος Καφωμένος

- 2-5 Νοεμβρίου 2006. Ἀνακοίνωση: «Τὰ Μούγλα μέσα ἀπὸ τὸ Ἀρχεῖο Προφορικῆς Παράδοσης τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν», «Πόλη καὶ τεκμηρίωση. Συνάντηση φιλίας Μούγλων», 3ο Ἐργαστήριο Προφορικῆς Ἱστορίας. Δημαρχεῖο Μούγλων, Πολιτιστικὸ Κέντρο Κονάκαλι.

• 30 Μαρτίου-1 Απριλίου 2007. Ἀνακοίνωση: «The foundation of the Centre for Asia Minor Studies. Contribution to the study of modern Greek history», «Retours au passé. Mémoires politisées, mémoires expatriées», Σεμινάριο RAMSES 2, Euro-mediterranean Research. Network Workshop: *Memories in the Mediterranean, between History and Politics*. Ἰνστιτούτο Νεοελληνικῶν Ἐρευνῶν / Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἐρευνῶν.

Ἐλευθερία Κυφονίδου

• 2-5 Νοεμβρίου 2006. Ἀνακοίνωση: «Τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν καὶ ἡ συγκρότηση τοῦ Ἀρχείου Προφορικῆς Παράδοσης», «Πόλη καὶ τεκμηρίωση. Συνάντηση φιλίας Μούγλων». 3ο Ἐργαστήριο Προφορικῆς Ἱστορίας. Δημαρχεῖο Μούγλων, Πολιτιστικὸ Κέντρο Κονάκαλι.

Εὔη Καπώλη

• 25-27 Ἰανουαρίου 2007. Ἀνακοίνωση: «Archive of Oral Tradition of the Centre for Asia Minor Studies: Its Formation and its Contribution to Research», *L'ethnologue aux Prises avec les Archives*. Atelier de l'ACI «*Le Terrain et son Archivage*» (Université de Paris X. Maison d'Archéologie et de l'Ethnologie).

• 30 Μαρτίου-1 Απριλίου 2007. Ἀνακοίνωση: «The Formation of the Oral Tradition Archive at the Centre for Asia Minor Studies», «Back to the Past. Politicised Memories, Expatriated Memories», RAMSES 2, Euro-mediterranean Research. Network Workshop: *Memories in the Mediterranean, between History and Politics*. Ἰνστιτούτο Νεοελληνικῶν Ἐρευνῶν / Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἐρευνῶν.

12. Η συμμετοχὴ τοῦ ΚΜΣ στὴν ἐπέτειο τῶν ὀγδόντα χρόνων ἀπὸ τὴ Μικρασιατικὴ Καταστροφὴ

ΕΚΘΕΣΗ

Ὁ τελευταῖος Ἑλληνισμὸς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας

2 Δεκεμβρίου 2002-28 Φεβρουαρίου 2003

Ἐθνικὸ Ἱστορικὸ Μουσεῖο

Ἡ ἐκθεση συνδιοργανώθηκε ἀπὸ τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν καὶ τὴν Ἱστορικὴ καὶ Ἐθνολογικὴ Ἑταιρεία τῆς Ἑλλάδος. Πραγματοποιήθηκε στὸ Ἐθνικὸ Ἱστορικὸ Μουσεῖο (Μέγαρο Παλαιᾶς Βουλῆς) μὲ τὴν ὑποστή-

ριξη της Διεύθυνσης Λαϊκού Πολιτισμού του Υπουργείου Πολιτισμού στο πλαίσιο των εκδηλώσεων για τη συμπλήρωση 80 χρόνων από τη Μικρασιατική Καταστροφή. Τα έργα της έκθεσης έγιναν από τη Γενική Γραμματεία του Υπουργείου Πολιτισμού κυρία Λίνα Μενδώνη.

Τα εκθέματα προήλθαν από τις αρχαικές συλλογές του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου και του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών. Επίσης με ύλικό συνέβαλαν ή Ένωση Σμυρναίων, το σωματείο «Νέα Συνασός» καθώς και οι: Έλλη Σολομωνίδου-Μπαλάνου, Ίσμηνη Καπάνταη, Έλλη Κεστεκίδου και Γεώργιος Άνεστόπουλος.

Το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών προσέφερε χάρτες, φωτογραφίες, εκδόσεις (έλληνικές και καραμανλίδικες), έντυπα, χαλκογραφίες, κειμήλια, τοπικές ένδυμασίες, κοινοτικά έγγραφα, κώδικες ένοριων και χειρόγραφα. Για την έκθεση συνεργάστηκαν επίσης: η Ιστορικός Εὐαγγελία Ἀχλάδη, ως ειδική συνεργάτρια, το ειδικευμένο προσωπικό του εργαστηρίου συντήρησης έργων τέχνης και το τεχνικό προσωπικό του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου.

Στήν έκθεση παρουσιάσθηκε η καθημερινή ζωή και δράση του Μικρασιατικού Ἑλληνισμού κατά τὸ δεύτερο ἡμισιο τοῦ 19ου αἰώνα καὶ τὶς ἀρχές τοῦ 20οῦ, καθώς ἐπίσης καὶ τὰ γεγονότα τῆς τριετίας 1919-1922. Εἰδικότερα, ἐνόητες τῆς ἐκθεσης ἀποτέλεσαν: ἡ μακραίωνη παρουσία τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὴ Μικρὰ Ἀσία, ἡ δράση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὁ ἐκπαιδευτικὸς καὶ πνευματικὸς βίος, τὰ καραμανλίδικα βιβλία, ἡ ἰδιομορφία τῶν περιοχῶν ἐγκατάστασης τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου (Ἰωνία - Πόντος - Καππαδοκία) καὶ ἡ ἰδιατερότητα τῶν πόλεων τῆς Σμύρνης καὶ τῆς Κωνσταντινούπολης, ἡ κατάργηση τῶν προνομίων τοῦ 1908, ἡ ἀπελευθέρωση τῆς Θράκης καὶ ἡ συνθήκη τῶν Σεβρῶν, οἱ στρατιωτικὲς ἐπιχειρήσεις 1920-1922 καὶ τὸ Ζήτημα τοῦ Πόντου. Τέλος, ἐγινε ἀναφορά στὸ ἔργο τοῦ Μουσικοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου, τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν καὶ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἑθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ κοινὸ τῆς ἐκθεσης ἀποτέλεσαν κυρίως μαθητὲς καὶ φοιτητὲς, ἀπόγονοι προσφύγων καὶ φιλόστοιχοι Ἀθηναῖοι. Λόγω τῆς μεγάλης προσέλευσης ἡ διάρκεια τῆς ἐκθεσης παρατάθηκε ἕως τὶς 30 Μαρτίου 2003.

Ξενάγηση τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας

Στὶς 25 Φεβρουαρίου 2003 τὴν ἐκθεση ἐπισκέφθηκε ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας κ. Κωστῆς Στεφανόπουλος, ὁ ὁποῖος ξενεργήθηκε ἀπὸ τὸν Γενικὸ Γραμματέα τοῦ Δ.Σ. τοῦ ΚΜΣ καθηγητὴ Πασχάλη Μ. Κιτρομηλίδη καὶ τὸν Γενικὸ Γραμματέα τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἑθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος Ἰ. Κ. Μαζαράκη-Αἰνιάνα.

13. Ημέρα Μερλιέ

Ο Octave Merlier ἐργάσθηκε ὡς ὁ οὐσιαστικὸς διευθυντὴς τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου Ἀθηνῶν ἀπὸ τὸν ἐρχομὸ του στὴν Ἑλλάδα τὸ 1925 ἕως τὸ 1961, μολονότι τυπικὰ ἔλαβε τὸν συγκεκριμένον τίτλον στὰ 1945. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του τὸ Γαλλικὸ Ἰνστιτούτο Ἀθηνῶν κατέστη μοναδικὸ στὸ εἶδος τοῦ «ἐργαλεῖο» συνεργασίας, ποῦ σηματοδότησε τὶς ἑλληνογαλλικὰς σχέσεις. Τιμῶντας τὴ συνολικὴ προσφορὰ του, τὸ Γαλλικὸ Ἰνστιτούτο Ἀθηνῶν, σὲ συνεργασία μὲ τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν, διοργάνωσε τὴν Τετάρτη, 29 Ὀκτωβρίου 2003 ἡμερίδα μνήμης γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο του.

Τὴν ἐκδήλωση αὐτὴ θεώρησε τὸ Γαλλικὸ Ἰνστιτούτο Ἀθηνῶν ὡς τὴν ἐνδεδειγμένη περίσταση γιὰ νὰ διοργανώσει τὴν τελετὴ ἀπονομῆς στὸν Γενικὸ Γραμματέα τοῦ Δ.Σ. τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν, καθηγητὴ Πασχάλη Μ. Κιτρομηλίδη, ὡς διάδοχον τῶν Μερλιέ, τῆς διάκρισης τοῦ Ἱππότη Ἀκαδημαϊκῶν Φοινίκων (Palme Académiques), μὲ τὴν ὁποία τὸν τίμησε ἡ κυβέρνησις τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας. Ἡ διάκρισις αὐτὴ ἀφορᾷ στὸ ἐπιστημονικὸ, συγγραφικὸ καὶ ἀκαδημαϊκὸ ἔργο τοῦ Πασχάλη Μ. Κιτρομηλίδη, τὸ ὁποῖο προάγει τὴ γνῶσις καὶ τὴ γνωριμία τῆς γαλλικῆς πνευματικῆς παράδοσις στὴν Ἑλλάδα. Τὴ διάκρισις ἀπένευμε στὸν καθηγητὴ Κιτρομηλίδη ὁ Μορφωτικὸς Σύμβουλος τῆς Γαλλικῆς Πρεσβείας καὶ Διευθυντὴς τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου Ἀθηνῶν Arnaud Litardi.

Ἡ προσφώνησις τοῦ κ. Litardi κατὰ τὴν τελετὴ ἀπονομῆς, ποῦ πραγματοποιήθηκε στὴν Αἴθουσα Α. Γ. Λεβέντη τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν, ἔχει ὡς ἑξῆς:

À quelques jours près, nous aurions pu vous souhaiter un bon anniversaire puisque vous êtes né sous le signe du scorpion. Quel rapport me direz-vous? Aucun. Surtout si l'on ne croit pas à l'astrologie. Et pourtant! Si l'on a la curiosité de lire les propos des astrologues sur les gens qui sont nés sous le signe du scorpion, on a l'impression qu'ils pensaient à vous en les écrivant. Jugez-en plutôt :

«Les scorpions sont des êtres complexes et très intelligents. Ce sont des gens d'action, de production et surtout de transformation. Leurs qualités: concentration, discrétion, capacité de travail intense, sens critique, indépendance, sensibilité».

Il suffit d'ailleurs de jeter un bref coup d'œil sur votre carrière pour s'en convaincre. Si vous n'étiez pas un homme d'action, de production et de transformation, on ne vous aurait pas confié la direction du Centre

d'Études d'Asie Mineure puis de l'Institut de Recherches Néohelléniques. Si vous n'étiez pas doué de sens critique, d'indépendance d'esprit et d'une grande capacité de travail, vous ne seriez pas le chercheur que vous êtes devenu, dont les travaux en sciences politiques font autorité.

Vous êtes donc bien un scorpion et vous avez toutes les qualités. Et je sais ce que je dis, car ma femme aussi est née sous le signe du scorpion. Ma sincérité ne saurait donc être mise en doute. Quand j'aurai ajouté que vous partagez cette particularité avec le Général De Gaulle et André Malraux, je pourrai conclure en disant que vous possédez ce qu'on appelle l'esprit français. Ce n'est pas le privilège des seuls Français et, malheureusement, tous les Français ne le possèdent pas. Mais c'est la qualité de tous ceux qui, comme vous, savent être brillants sans oublier d'être profonds et être profonds en évitant d'être ennuyeux. Bref, des héritiers de l'esprit des Lumières, votre période de prédilection.

Toutes ces qualités justifient amplement votre décoration. Cependant, il ne suffisait pas d'être natif du scorpion. D'ailleurs, dans le décret de 1808, Napoléon ne précise pas qu'il faut être scorpion pour devenir membre de la « légion violette ». Même si vous êtes né sous une bonne étoile, c'est à votre carrière exceptionnelle, à votre talent et à votre travail que vous devez d'être honoré aujourd'hui par le gouvernement français.

Pourtant, vous n'avez pas le profil de carrière qui correspond d'ordinaire à cette distinction et c'est d'autant plus remarquable. Il est vrai que vous n'êtes pas un francophone ordinaire. Vous êtes en effet boursier du gouvernement des États-Unis, où vous avez accompli vos études supérieures. Vous êtes Docteur en philosophie de l'Université Harvard. Les autres institutions auxquelles vous êtes lié sont, excusez du peu, Cambridge et Oxford. Seule l'École des Hautes Études en Sciences Sociales a réussi à vous détourner à deux reprises comme directeur d'études invité.

So what? Nos amis américains ont fait un excellent choix détectant que vous étiez promis à une brillante carrière et le fait que vous soyez devenu un spécialiste de la pensée européenne du siècle des Lumières avec leur soutien montre bien qu'ils n'ont rien contre la vieille Europe, malgré certaines déclarations intempestives.

Plus sérieusement, je rappellerai qu'Octave Merlier, à qui cette journée est consacrée, n'était pas grec et a pourtant joué un rôle fondamental dans la promotion de la culture néohellénique. Ce Centre d'Études d'Asie Mineure où nous sommes en témoigne. Nous ne pouvons donc trouver de meilleur lieu et de meilleure occasion pour hono-

rer en vous l'intellectuel et le penseur, le transmetteur de savoir et le passeur culturel, l'universitaire brillant qui œuvre au rayonnement de la pensée française en Grèce.

Vous avez dirigé ce Centre pendant 14 ans et vous en êtes toujours le secrétaire général. Nous ne pouvons que vous être très reconnaissants de l'attachement que vous lui témoignez. Ce Centre est en effet pour nous l'expression même de la relation intellectuelle et affective profonde qui unit la France et la Grèce, une relation que Merlier et sa femme ont si bien incarnée et qui continue de nourrir aujourd'hui la coopération entre les deux pays.

J'ajouterai que cette cérémonie est, pour moi, lointain successeur de Merlier, particulièrement émouvante, car j'ai un peu l'impression d'agir aujourd'hui en son nom en vous témoignant l'estime et la reconnaissance du gouvernement français pour votre action.

Ὁ καθηγητὴς κ. Κυπριουιλίδης εὐχαρίστησε τὸν κ. Litardi μὲ τὰ ἑξῆς λόγια:

Monsieur le Conseiller Culturel,

Ce geste de la France confirme en une manière solennelle qui n'est pas pourtant dépourvue de la chaleur de l'amitié, le dévouement que je maintiens dans mon cœur depuis ma première jeunesse à la culture et la pensée françaises et à tous ces idéaux que symbolise la France pour nous les autres Européens. Je vous suis très reconnaissant pour ce grand honneur.

Si j'allais vous raconter tout ce que la France et ses traditions créatrices ont signifié dans ma vie il nous faudrait un assez long temps. Je voudrais seulement rappeler quatre faits qui pourraient peut-être offrir une cartographie mentale des itinéraires d'une vie méditerranéenne pour laquelle la France fut toujours une grande source d'inspiration.

Je dois mon enthousiasme pour la culture et la civilisation françaises à mon éducation chypriote. C'est peut-être paradoxal que dans cette île où le passé colonial anglais avait laissé une marque pesante sur l'éducation et la mentalité, j'ai découvert le charme séduisant de la langue et de la littérature françaises à travers mes cours de français au Gymnase Panchypriote et j'étais fier d'appartenir à l'époque qui a succédé l'indépendance de mon île, à la minorité francophone qui cultivait parallèlement à l'anglais dominant l'autre grande langue de la culture européenne. L'appartenance à une minorité francophone fut continuée pendant les longues années de mes études aux États-Unis, où une fois de plus un peu paradoxalement j'ai rencontré au sein des cours supérieurs à Harvard la grande puissance

intellectuelle de l'histoire de la France et des traditions idéologiques françaises dont l'étude fut un des facteurs fondamentaux de ma formation en science politique.

C'est alors qu'après mon établissement en Grèce dans les années quatre-vingts que j'ai apporté dans mes bagages intellectuels de l'autre côté de l'Atlantique cet intérêt vif pour la France et son histoire politique et intellectuelle depuis la grande Révolution qui m'a toujours accompagné dans ma carrière universitaire et professionnelle. Je suis content du fait que grâce à cet intérêt ma provenance et formation américaines ne furent jamais un obstacle au maintien des remarquables traditions françaises de deux institutions de la vie scientifique du pays où j'étais appelé à offrir mes services, notre bien-aimé Centre d'Études d'Asie Mineure et l'Institut de Recherches Néohelléniques de la Fondation Nationale de la Recherche Scientifique où je sers actuellement.

Je dois aussi ajouter un mot vis-à-vis mes cours universitaires de science politique et de l'histoire de la pensée politique à l'Université d'Athènes. Je voudrais vous rapporter seulement une remarque que mes étudiants font souvent à propos de mes cours: ils trouvent que mes conférences et séminaires sur les penseurs français ou d'expression française, Jean-Jacques Rousseau par exemple, mais plutôt sur les grands théoriciens de la liberté, Montesquieu et Tocqueville, sont marqués par un élan spécial, une espèce d'engagement personnel qui transmet à eux, aux étudiants, un intérêt particulier et vif pour ces penseurs.

Voilà donc la cartographie mentale d'un dialogue qui se renouvelle constamment avec la France et sa culture. Mais on pouvait s'interroger en fin pourquoi la France? Pourquoi ce dialogue? La réponse à cette question pourrait être soit très simple soit très complexe. Je préfère la version simple: pour tout ce que la France symbolise dans la conscience européenne et surtout à cause de cet élan, cette force créatrice que depuis le Haut Moyen Âge et la Renaissance a déterminé sa présence dans l'histoire du monde.

Je vous remercie de tout mon cœur.

Στη συνέχεια οί επίσημοι προσκεκλημένοι ξεναγήθηκαν στους χώρους του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, πνευματικού παιδιού της συζύγου του Octave, Μέλπος, και ειδικότερα στον ειδικά διαμορφωμένο χώρο του Άρχείου Μερλιέ, στο οποίο διαφυλάσσονται τὰ προσωπικά ἄρχεῖα καθώς και ἄλλα τεκμήρια τοῦ ζευγους Μερλιέ.

Τὸ ἀπόγευμα στὶς 18.00 στὸ ἀμφιθέατρο τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου Ἀθηνῶν, ἀκολούθησε συζήτηση μὲ θέμα: «Ὁ Ὀκτάβιος Μερλιέ, ἰδρυτὴς τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου Ἀθηνῶν, καὶ ἡ Μέλπω Μερλιέ, δημιουργὸς τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν, καὶ ἡ συμβολή τους στὴν προώθηση τοῦ γαλλικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὴν προστασία τῆς νεοελληνικῆς κληρονομιάς».

Τὸ κεντρικὸ ἐρώτημα γύρω ἀπὸ τὸ ὁποῖο περιστράφηκε ἡ συζήτηση σχετιζόταν μὲ τὶς προκλήσεις, ποὺ ἀντιμετωπίζει τὸ γαλλικὸ ἴδρυμα στὴ σημερινὴ Ἑλλάδα. Ἡ ἀπάντηση, ὡστόσο, ἐπιχειρήθηκε μέσα ἀπὸ τὴν παρουσίαση τοῦ πνευματικοῦ ρόλου τοῦ ἴδιου τοῦ Octave Merlier ἀλλὰ καὶ τῆς συζύγου του Μέλως, ἰδρύτριας τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν.

Στὴ συζήτηση συμμετεῖχαν ἔγκριτα μέλη τῆς ἐπιστημονικῆς κοινότητας τῶν δύο χωρῶν:

– Ἑλένη Ἀντωνιάδη-Μπιμπίκου, καθηγήτρια τῆς École des Hautes Études en Sciences Sociales.

– Jean-Marie Drot, πρώην διευθυντὴς τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου Ἀθηνῶν καὶ τῆς Villa Medici στὴ Ρώμη.

– Μιχαὴλ Β. Σακελλαρίου, ἀκαδημαϊκὸς καὶ πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν.

– Πασχάλης Μ. Κυτρομηλίδης, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Γενικὸς Γραμματέας τοῦ Δ.Σ. τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν.

– Παναγιώτης Μουλλάς, καθηγητὴς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

14. Διεθνὲς Συνέδριο

Ρωμοὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Κωνσταντινούπολης, 1821-1964

Ἀθήνα, 23-25 Φεβρουαρίου 2006

Συνεργασία τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν μὲ τὴ Γαλλικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν

Τὸ συνέδριο *Ρωμοὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Κωνσταντινούπολης 1821-1964* πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τὶς 23 ἕως τὶς 25 Φεβρουαρίου 2006 στὴν αἴθουσα διαλέξεων τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν. Διοργανώθηκε ἀπὸ τὴ Γαλλικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν σὲ συνεργασία μὲ τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν καὶ τὸ Institut Français d'Études Anatoliennes d'Istanbul καὶ μὲ τὴν ὑποστήριξη τοῦ Österreichisches Archäologisches Institut, τοῦ Université Paris I/ Panthéon-Sorbonne, τοῦ Yale University καὶ τοῦ Institut Français d'Athènes.

Στόχο τοῦ συνεδρίου ἀποτέλεσε ἡ μελέτὴ τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτι-

σμικρής ιστορίας των Ρωμαίων της Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Κωνσταντινούπολης τόσο στὸ πλαίσιο τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ὅσο καὶ σὲ αὐτὸ τῆς ἀνάδυσης τῶν ἐθνικῶν κρατῶν Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας.

Ἡ θεματολογία τοῦ συνεδρίου ἀφοροῦσε:

1. Στὴ σημασία τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος στὴ ρωμαϊκὴ κοινότητα.
2. Στὴν οἰκονομικὴ καὶ ἐπαγγελματικὴ δραστηριότητα τῶν Ρωμαίων τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας.
3. Στὸν θύραθεν πολιτισμὸ τῶν Ρωμαίων: λογοτεχνία, μουσικὴ καὶ ἀθλητισμὸ.
4. Στοὺς κοινοτικὸς καὶ οἰκογενειακοὺς μηχανισμοὺς ἐκπαίδευσης καὶ κοινωνικῆς ἐδημερίας.
5. Στὰ πολιτικὰ δικαιώματα τῶν Ρωμαίων.
6. Στὶς μεταβαλλόμενες σχέσεις τῶν φύλων.

Ἐκ μέρους τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν συμμετείχαν μὲ ἀνακοινώσεις τους ἡ Ἰωάννα Πετροπούλου καὶ ὁ Σταῦρος Ἀνεστίδης.

15. Ἐκθεση

Ἡ Ἀττικὴ γῆ ὑποδέχεται τοὺς πρόσφυγες τοῦ 1922

Ἀθήνα, 2 Ὀκτωβρίου 2006-30 Μαρτίου 2007

Ἰδρυμα τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων

Μὲ σκοπὸ τὴν ἀνάδειξη τῆς δραματικῆς ἐμπειρίας τῆς ἐγκατάστασης τῶν προσφύγων τῆς μικρασιατικῆς γῆς στὴ γῆ τῆς Ἀττικῆς, τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν συνεργάσθηκε μὲ τὸ Ἰδρυμα τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων γιὰ τὴ διοργάνωση τῆς ἐκθέσης *Ἡ Ἀττικὴ γῆ ὑποδέχεται τοὺς πρόσφυγες τοῦ '22*.

Ἡ κοσμογονικὴ ἱστορικὰ καὶ κοινωνικὰ ἐμπειρία τῆς Ἐξόδου ἀπὸ τὶς περιοχὲς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης καὶ τῆς ὑποδοχῆς καὶ ἐνσωμάτωσης στὸ ἐλληνικὸ κράτος ἀποτυπώνονται διαχρονικὰ μὲ ἕναν πλοῦτο πολιτιστικῶν κεμηλίων. Οἱ ποικίλες δυσχέρειες, ποὺ προκλήθηκαν λόγῳ ἱστορικῆς συγκυρίας ἀπὸ τὸ κύμα τῶν προσφύγων, μετασχημάτισαν τελεσίδικα τὴν ἐλληνικὴ κοινωνία καὶ τὸ ἀστικὸ τοπίο τῆς Ἀττικῆς. Ἡ ἐκθεση ἐνσωμάτωσε καὶ προέβαλε ὄχι μόνον τὴν ἐμπειρία τῆς ἐγκατάστασης τῶν προσφυγικῶν πληθυσμῶν, ἀλλὰ κατ' ἐξοχὴν τὰ ἴδια τὰ πολιτιστικὰ ἀγαθὰ ποὺ συνεισέφεραν οἱ πρόσφυγες μὲ τὴν ἔλευσή τους στὸν ἐλλαδικὸ χῶρο.

Τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν μὲ τὴ συμμετοχὴ του στὴν ἐκθεση ἀξιοποίησε σὲ μεγάλο βαθμὸ τὴ μοναδικὴ μικρασιολογικὴ συλλογὴ του.

Προσέφερε σπάνιο φωτογραφικό υλικό που καλύπτει όλη την αρχική περίοδο της Έλευσης των προσφύγων στην Άττική, τη δημιουργία των πρώτων καταυλισμών-συνοικισμών, εικόνες από την καθημερινή ζωή και τον αγώνα για επιβίωση, ένταξη και αποκατάσταση, την επέκταση του αστικού περιβάλλοντος της Αθήνας και του Πειραιά και τις μεταγενέστερες αρχιτεκτονικές επιδράσεις. Επίσης, το Κέντρο παρουσίασε από τις συλλογές του πολλά σπάνια τεκμήρια, που έφεραν οι πρόσφυγες μαζί τους, όπως χειρόγραφα, κοινοτικά και εκπαιδευτικά έγγραφα, οικογενειακά αντικείμενα κ.ά. Επιπλέον, εκτέθηκαν δείγματα βιβλίων Μικρασιατών λογοτεχνών και επισημάνθηκαν οι επιδράσεις στην ελληνική λογοτεχνική παραγωγή αλλά και τις τέχνες γενικότερα, στη ζωγραφική, στη γλυπτική, στο θέατρο κ.ο.κ. Τέλος, δέν θα μπορούσε να αγνοηθεί η τεράστια συμβολή των προσφύγων στην ελληνική μουσική παράδοση. Το Μουσικό Λαογραφικό Αρχείο έχει διασώσει στη συλλογή του ανεκτίμητα σέ ὄγκο και σπανιότητα τεκμήρια της μικρασιατικής μουσικής παράδοσης.

Το ΚΜΣ συνεργάστηκε επίσης και ως πρὸς τὰ κείμενα τοῦ καταλόγου τῆς έκθεσης. Ὁ καθηγητὴς Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης συμμετείχε μετὸ ἄρθρο του «*Ιδεολογικές πτυχές τοῦ προσφυγικοῦ φαινομένου*» (*Ἡ Ἀττική γῆ ὑποδέχεται τοὺς πρόσφυγες*, Ἀθήνα, ΙΒΕ, 2006, σσ. 38-43), καὶ ὁ Μάρκος Δραγούμης μετὸ ἄρθρο «*Οἱ πρόσφυγες τοῦ 1922 καὶ ἡ μουσική τους δραστηριότητα στὴ νέα τους πατρίδα*» (στο ἴδιο, σσ. 86-95).

Ἐπίσης στὶς παράλληλες ἐκδηλώσεις συμμετείχε ὁ Σταῦρος Ἀνεστίδης μετὸ ὁμιλία μετὸ θέμα: «*Ἡ διαφύλαξη καὶ ἡ διαχείριση τῆς συλλογικῆς μνήμης τοῦ μικρασιατικοῦ ἑλληνισμοῦ: Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν*». Ἡ ἐκδήλωση πραγματοποιήθηκε στοὺς χώρους τῆς έκθεσης στὶς 22 Μαρτίου 2007.

Τὰ ἐγκαίνια τῆς έκθεσης πραγματοποιήθηκαν στὶς 2 Ὀκτωβρίου 2006 στὸν ἐκθεσιακὸ χώρο τοῦ Ἰδρύματος τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας Κάρλο Παπούλια. Ἡ ἐκθεση περατώθηκε στὶς 30 Μαρτίου 2007.

16. Δωρεὰ τοῦ Ἰδρύματος Σταῦρος Σ. Νιάρχος

Στὶς ἀρχειακές συλλογές τοῦ ΚΜΣ περιόπτη θέση κατέχει τὸ Φωτογραφικὸ Ἀρχεῖο, τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖται ἀπὸ περίπου 7.000 σπάνιες φωτογραφίες.

Τὸ Ἰδρυμα Σταῦρος Σ. Νιάρχος, τὸ ὁποῖο ἀρχετὲς φορὲς εὐργέτησε πλουσιοπάροχα τὸ ΚΜΣ, ἀναγνωρίζοντας τὴ σημασία τοῦ πολύτιμου αὐτοῦ ἀρχείου, στὸ ὁποῖο ἀπεικονίζονται ὅλες οἱ ἐκφάνσεις τοῦ κοινωνικοῦ βίου

των ελληνικών κοινοτήτων στη Μικρά Ἀσία ἕως καὶ τὴν τραγικὴ στιγμή τῆς Ἐξόδου, ἀνταποκρίθηκε μὲ γενναιοδωρία στὸ αἴτημά μας γιὰ τὴ συντήρηση καὶ τὴ διάσωση τοῦ συνόλου τῶν φωτογραφιῶν καὶ δώρισε γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ στὸ Κέντρο τὸ ποσὸ τῶν 70.000 εὐρώ.

Παράλληλα, τὸ Ἴδρυμα Σταῦρος Σ. Νιάρχος ἀναγνωρίζοντας τὴ σημασία τοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ ἐρευνητικοῦ ἔργου, ποὺ ἐπιτελεῖ τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν, ἐνέκρινε τὴν ἐπιχορήγηση μιᾶς θέσης νέου ἐρευνητῆ γιὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸ ἔτος 2007-2008.

Ἡ ἐνέργεια τοῦ Ἰδρυματος Σταῦρος Σ. Νιάρχος καλύπτει ἐπίσης καὶ τὴ δαπάνη τῆς ἐπικείμενης ἔκδοσης ἀπὸ τὸ ΚΜΣ στὰ ἑλληνικὰ τῆς μονογραφίας τοῦ Ἰωάννη Κάλφογλου, *Ζινδζίδερέ καργεσινδέ πουλουανάν Ἰωάννης Πρόδρομος Μοναστηρὴ γιάχοδ Μονὴ Φλαβιανῶν*.

17. Ἐπισκέπτες ἐρευνητὲς στὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν (Περίοδος 2000-2007)

1. Ὁ Εἰçιν Macar, Λέκτορας τοῦ Πανεπιστημίου Yıldız τῆς Κωνσταντινούπολης, πραγματοποιοῖσε κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸ ἔτος 2002-2003 ἔρευνα μὲ θέμα: «Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ ἡ Τουρκικὴ Δημοκρατία» (πρβ. σ. 496).

2. Οἱ Φώτης καὶ Στέφος Μπενλήση, ὑποψήφιοι διδάκτορες τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βοσπόρου (Boğaziçi), πραγματοποίησαν κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸ ἔτος 2003-2004 ἔρευνα γιὰ ζητήματα ἐκπαίδευσης καὶ ταυτότητας στὴν Καππαδοκία καθὼς καὶ γιὰ τὸ φαινόμενο τῆς Τουρκορθόδοξης Ἐκκλησίας (πρβ. σ. 496).

3. Ἡ Elif Renk Özdemir, ὑποψήφια διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Sussex, πραγματοποίησε ἀπὸ 1.10.2005 ἕως 1.7.2006 ἔρευνα γιὰ τὴ διδακτορικὴ τῆς διατριβῆς μὲ θέμα: «Turkey, Greece and the Mandatory Population Exchange».

**18. Πρακτική άσκηση φοιτητών
(Περίοδος 2000-2007)**

<i>Περίοδος</i>			
1	Παρασκευή Καπόλη	Ίούλιος 2002-25.9.2002	Πανεπιστήμιο Ἀθηνών
2	Ίουλία-Άννα Παπαδάκη	Σεπτ. 2002-Μάιος 2003	Πανεπιστήμιο Κρήτης
3	Μαρία Παπαθανασίου	1.1.2003-25.2.2003	Πανεπιστήμιο Ἀθηνών
4	Ειρήνη Μερμανοῦ	1.7.2003-31.7.2003	Πανεπιστήμιο Αἰγαίου
5	Ἀθανάσιος Λίτσιος	1.7.2003-31.7.2003	Πανεπιστήμιο Αἰγαίου
6	Μαρία Παπαγιαννοπούλου	18.11.2003-9.2.2004	Πανεπιστήμιο Ἀθηνών
7	Ἀμαλία Νίπη	ἄκαδημ. ἔτος 2003-2004	Πάντειο Πανεπιστήμιο
8	Αἰκατερίνη Χλιόπα	1.7.2004-31.7.2004	Πανεπιστήμιο Αἰγαίου
9	Δανάη Δ. Χατζηγεωργίου	1.7.2004-31.7.2004	Πανεπιστήμιο Αἰγαίου
10	Αἰκατερίνη Παπακωνσταντίνου	1.7.2005-29.7.2005	Πανεπιστήμιο Αἰγαίου
11	Εἰθγενία Χανδρινοῦ	14.7.2005-30.7.2005	Πανεπιστήμιο Αἰγαίου
12	Εὐαγγελία Κοτζαμάνη	14.7.2005-30.7.2005	Πανεπιστήμιο Αἰγαίου
13	Ἀναστ.-Μαρία Καλλιγᾶ-Χρυσογέλου	13.2.2006-13.5.2006	Πάντειο Πανεπιστήμιο
14	Μαρία Μόσχου	1.3.2006-1.6.2006	Πάντειο Πανεπιστήμιο
15	Μαρία Κουσιδή	1.7.2006-28.7.2006	Πανεπιστήμιο Αἰγαίου
16	Κωνσταντίνα Μπακατσιᾶ	1.11.2006-31.12.2006	Πανεπιστήμιο Αἰγαίου
17	Μαρία Μαριματάκη	1.11.2006-31.1.2007	Πάντειο Πανεπιστήμιο
18	Μαρία Μπουσιούτα	1.11.2006-31.1.2007	Πάντειο Πανεπιστήμιο
19	Μελτία Ἀναγνωστάκη	29.5.2007-11.6.2007	Πανεπιστήμιο Ἀθηνών
20	Εὐτέρπη Ἀλεξιάτου	29.5.2007-11.6.2007	Πανεπιστήμιο Ἀθηνών
21	Ἀγγελικὴ Βενετσάνου	2.7.2007-27.7.2007	Πανεπιστήμιο Αἰγαίου
22	Μαρία Καπετανάκη	2.7.2007-27.7.2007	Πανεπιστήμιο Αἰγαίου
23	Κωνσταντίνα Κοκκινάκη	9.7.2007-27.7.2007	Πανεπιστήμιο Αἰγαίου